

Kontrollutvalget i Gjøvik kommune

Sekretariatet

Gjøvik, 22. november 2018.

J.nr./referanse: 22-18/GK/ks

TIL KONTROLLUTVALGET I GJØVIK KOMMUNE

Roar Løken Lunder, leder (H)

Undis Scheslien, nestleder (Sp)

Thomas Longva (V)

Hans Olav Lahlum (Sv)

Jorun A. Lilleeng (Ap)

Kopi sendt:

- Ordfører og rådmann
- Innlandet Revisjon IKS

INNKALLING TIL MØTE I KONTROLLUTVALGET

Det innkalles herved til møte i kontrollutvalget:

Dato: Torsdag 29. november 2018

Tid: Kl. 0830 – ca 1430

Sted: Møterom «Gjøvik», rådhuset/Øvre Torvgate 26

Vedlagt følger saksliste og saksdokumenter.

Eventuelt forfall til møtet bes meddelt snarest til undertegnede på telefon/sms til 995 77 903, eller e-post til kjetil@kontrollutvalget.no

Deltakelse fra andre i møtet:

- Sak 59 – Grunnskolen i Gjøvik: Rådmannen v/kommunalsjef Oppvekst Anne Margrethe Lund og fungerende skolesjef Hilde Dahl Lønstad orienterer. Saken er satt opp til behandling kl. 0900.
- Sak 60 – Registrering av psykisk utviklingshemmede: Kommunalsjef Heidi Koxvig Hagebakken orienterer. Saken er satt opp til behandling kl. 1045.
- Sak 61 – Prosjektplan Stokke Nedre: Innlandet Revisjon IKS v/oppdragsansvarlig revisor Reidun Grefsrud orienterer. Saken er satt opp til behandling kl. 1215.
- Sak 62 – Foranalysen Horisont Miljøpark IKS: Innlandet Revisjon IKS v/oppdragsansvarlig revisor Kristian Lein orienterer. Saken er satt opp til behandling kl. 1300.

Med hilsen

For leder i kontrollutvalget

Kjetil Solbrækken
utvalgssekretær

Adresse:

Kontrollutvalgstjenester Kjetil Solbrækken

Studievegen 7, 2815 Gjøvik

Tel. 995 77 903, e-post: kjetil@kontrollutvalget.no

KONTROLLUTVALGET I GJØVIK KOMMUNE

SAKSLISTE

FOR MØTE I GJØVIK KOMMUNE

Torsdag 29. november 2018 kl. 0830

(Møterom «Gjøvik», Gjøvik rådhus)

SAK NR. 57/2018	GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA MØTE 11.10.2018
SAK NR. 58/2018	STATUS FOR GJENNOMFØRING AV REVISJONSPROSJEKTER ETTER BESTILLINGER FRA KOMMUNESTYRET
SAK NR. 59/2018	GRUNNSKOLEN I GJØVIK: PRESENTASJON AV MÅL OG RESULTATER OG OPPFØLGING AV DIVERSE TEMA
SAK NR. 60/2018	REGISTRERING AV PSYKISK UTVIKLINGSHEMMEDE I GJØVIK
SAK NR. 61/2018	PROSJEKTPLAN: GJENNOMGANG AV KJØP OG SALG AV STOKKE NEDRE
SAK NR. 62/2018	FORANALYSE: HORISONT MILJØPARK IKS
SAK NR. 63/2018	MØTEPLAN FOR 2019
SAK NR. 64/2018	INVITASJON TIL KONTROLLUTVALGSKONFERANSEN 2019
SAK NR. 65/2018	REFERATSAKER

Gjøvik, 20. november 2018.

For utvalgsleder

Kjetil Solbrækken
utvalgssekretær

Kopi til orientering:

- Ordfører og rådmann
- Vararepresentantene til kontrollutvalget

SAK NR. 57/2018

Gjøvik kommune

GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA MØTE 11.10.2018

Sluttbehandles i:	Kontrollutvalget		
Behandling	Møtedato	Saksbehandler	Unntatt off.
Kontrollutvalget	29.11.2018	Kjetil Solbrækken	Nei

Saksdokumenter:

1. Møteprotokoll fra møte 11.10.2018

Vedlegg 1

FORSLAG TIL VEDTAK:

Protokoll fra kontrollutvalgets møte den 11.10.2018 godkjennes.

SAKSOPPLYSNINGER:

Møteprotokoll fra forrige møte i kontrollutvalget legges herved frem til formell godkjenning.

MØTEPROTOKOLL

KONTROLLUTVALGET I GJØVIK KOMMUNE

Torsdag 11. oktober 2018 holdt kontrollutvalget møte i Gjøvik rådhus fra kl. 0830 – 1430.

Som medlemmer møtte:

Roar Løken Lunder (H), leder
Undis Scheslien (Sp), nestleder
Thomas Longva (V)
Hans Olav Lahlum (Sv)
Jorun A. Lilleeng (Ap)

Følgende medlem hadde meldt forfall: Ingen

Ellers møtte:

Fra Innlandet Revisjon IKS: Daglig leder Bjørg Hagen (sakene 53 - 56), oppdragsansvarlig revisor Reidun Grefsrud (sakene 50 og 51), oppdragsansvarlig revisor Ingebjørg Dybdal (sak 52) og utøvende revisor Bjørn Gustavsen (sak 52).

Sekretariatet: Kjetil Solbrækken (hele møtet) og Ole Kristian Rogndokken (sakene 48-51).

Møteprotokollen er sendt til:

Kommunestyret v/ordfører, kontrollutvalgets medlemmer og varamedlemmer, rådmannen, Innlandet Revisjon IKS, Oppland Arbeiderblad og Gjøviks Blad.

Utvalgsmøtet ble satt kl. 0830 med Roar Løken Lunder som møteleder.

Innkalling og saksliste ble enstemmig godkjent.

Sakene ble behandlet i følgende rekkefølge: 47, 48, 50, 51, 49, 52, 53, 56, 54 og 55.

Til behandling:

SAK NR. 47/2018

GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA MØTE 30.08.2018

Vedtak, enstemmig:

Protokoll fra kontrollutvalgets møte den 30.08.2018 godkjennes.

SAK NR. 48/2018

KOMMUNEBAROMETERET 2018 – GJØVIK KOMMUNE

Fra behandlingen:

Sekretariatet ved Ole Kristian Rogndokken presenterte
Kommunebarometeret 2018.

Vedtak, enstemmig:

1. Kontrollutvalget tar Kommunebarometeret 2018 til
orientering, og har merket seg at:

- Gjøvik kommune er rangert som nr. 85 av landets kommuner, justert for inntektsnivå.
- 47 % av nøkkeltallene er forbedret siste år.

2. Kommunebarometeret 2018 følges opp slik:

Barnevern (336. plass):

- Trenden de siste tre årene viser en gradvis forverring i plassering. Rådmann/barnevernleder inviteres til å gi en generell presentasjon av tjenesten og kommentere/forklare kommunens svake plassering på området.

Sosialtjeneste (371. plass):

- Tjenesten har oppnådd svake plasseringer de siste årene. Beste plassering i perioden 2010-2018 er 275. plass (2010). Rådmann/NAV-leder inviteres til å gi en generell presentasjon av sosialtjenesten og kommentere/forklare kommunens svake plassering på området.

3. Selv om **grunnskolen** kommer tilfredsstillende ut i Kommunebarometeret for 2018 (149. plass), ber kontrollutvalget om kommentarer fra rådmannen på tallene. Saken følges opp som en del oppfølgingen av KU-sak 45/2018 der rådmannen er invitert til å orientere om diverse tema innenfor grunnskolen i Gjøvik.

SAK NR. 49/2018

EFFEKTIVITET I KOMMUNALE TJENESTER: ANALYSER FOR 2015-2016

Fra behandlingen:

Sekretariatet ved Ole Kristian Rogndokken presenterte tall fra Det tekniske beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU), rapport for 2016 (siste tilgjengelige rapport). Spesielt ble kommunenes tall i vedlegg 13 til rapporten vektlagt (Effektivitetsverdier for kommunale tjenester 2015 og 2016). Resultater for Gjøvik kommune:

Kommune		Barnehage		Grunnskole		Pleie og omsorg		Samlet		Endring samlet
		2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015-16
502	Gjøvik	0,905	0,905	0,736	0,757	0,82	0,854	0,811	0,833	0,023

Vedtak, enstemmig:

1. Kontrollutvalget tar effektivitetsanalysen til orientering, og har merket seg at rapporten fra Teknisk beregningsutvalg (TBU) viser at Gjøvik kommune har en effektivitetsscore for 2016 på 0,833.
2. Rapporten indikerer at kommunen har et effektiviseringspotensial på 16,7 %, dvs. at ressursbruken kan reduseres med 16,7 % uten at produksjonen reduseres dersom kommunen blir like effektiv som de mest effektive kommunene innen de aktuelle tjenestene.

Fra behandlingen:

Innlandet Revisjon IKS ved oppdragsansvarlig revisor Reidun Grefsrud presenterte prosjektplanen.

<u>Vedtak, enstemmig:</u>	1. Prosjektplanen for gjennomføring av revisjonsprosjektet godkjennes. 2. Kontrollutvalget tar til orientering av revisjonsprosjektet avgrenses til å se på forprosjektfasen og detaljprosjekterings-/byggefase, med fokus på følgende tre problemstillinger: 1. Ble det etablert tilfredsstillende grunnlag for økonomisk styring av byggeprosjektet Gjøvik barnehage? 2. Var den økonomiske styringen i gjennomføringen av byggeprosjektet Gjøvik barnehage tilfredsstillende? 3. Var rapporteringen til politisk nivå tilfredsstillende?
---------------------------	--

Fra behandlingen:

Kommunestyrets vedtak i møte den 27.09.2018, sak 93/2018 Salg av Stokke Nedre, ble presentert og drøftet:

Kommunestyret godkjenner salgssummen for Stokke Nedre på kr. 14 600 000.

Salgsinntektene fra eiendommen med fradrag av omkostninger tilføres investeringsregnskapet.

Kommunestyret ber om at saken oversendes kontrollutvalget for gjennomgang.

Innlandet Revisjon IKS ved oppdragsansvarlig revisor Reidun Grefsrud deltok under behandlingen av saken.

<u>Vedtak, enstemmig:</u>	1. Kontrollutvalget ber Innlandet Revisjon IKS gjennomføre en gjennomgang av saken. 2. Plan for gjennomføring av arbeidet bes fremlagt på neste møte.
---------------------------	---

Fra behandlingen:

Oppdragsansvarlig revisor Ingebjørg Dybdal og utøvende revisor Bjørn Gustavsen orienterte og svarte på spørsmål. Følgende ble delt ut i møtet:

- Hovedtrekkene i overordnet revisjonsstrategi for 2018 (brev av 10.10.2018 til kontrollutvalget)

<u>Vedtak, enstemmig:</u>	1. Revisors presentasjon av hovedtrekkene i overordnet revisjonsstrategi for revisjon av kommuneregnskapet for 2018 tas til orientering. 2. Oppdragsansvarlig revisors vurdering av egen uavhengighet tas til orientering.
---------------------------	--

<u>Vedtak, enstemmig:</u>	Tertialrapport 2/2018 fra Innlandet Revisjon IKS tas til orientering.
---------------------------	---

Fra behandlingen:

Innlandet Revisjon IKS ved daglig leder Bjørg Hagen presenterte forslag til ny oppdragsavtale.

<u>Vedtak, enstemmig:</u>	Oppdragsavtale for 2019 godkjennes under forutsetning av at kommunestyret godkjenner kontrollutvalgets forslag til budsjett for 2019.
---------------------------	---

Fra behandlingen:

Fremlagt forslag til budsjett ble enstemmig vedtatt.

Vedtak, enstemmig:

INNSTILLING TIL KOMMUNESTYRET:

Kontrollutvalgets budsjett for 2019 (ansvar 11020, tjeneste 1100) fastsettes med en økonomisk ramme på kr. 2 213 000, med utgangspunkt i følgende fordeling:

Konto	Konto	Beløp
10500	Trekkpliktige godtgjørelser	1 000
10800	Fast godtgjørelse	27 000

10801	Møtegodtgjørelse	50 000
10802	Tapt arbeidsfortjeneste	2 000
10990	Arbeidsgiveravgift	11 000
11001	Aviser, tidsskrifter, faglitteratur	15 000
11151	Bevertning møter	8 000
11205	Tjenestefrikjøp	20 000
11302	Mobiltelefon - ansatte	2 000
11500	Kursutgifter	32 000
11600	Kjøregodtgjørelse og diett	1 000
13709	Kjøp av tjenester fra private (kjøp av sekretærtjenester)	370 000
13750	Kjøp av revisjonstjenester (Innlandet Revisjon IKS)	1 706 000
17900	Internsalg	- 32 000
	NETTO	2 213 000

SAK NR. 56/2018

**INNLANDET REVISJON IKS: SAMMENLIGNING AV
REVISJONSKOSTNADER (BENCHMARKING) OG
UTVIKLING AV SELSKAPET**

Fra behandlingen:

Innlandet Revisjon IKS ved daglig leder Bjørg Hagen orienterte.

<u>Vedtak, enstemmig:</u>	1. Sammenligning av kommunens revisjonskostnad for 2017 med andre kommuner tas til orientering. Kontrollutvalget har merket seg at kommunens kostnader til revisjon av kommuneregnskapet (regnskapsrevisjon) ligger omkring samme nivå som for andre kommuner på samme størrelse. 2. Daglig leders orientering om utviklingen i selskapet tas til orientering.
---------------------------	---

Gjøvik, 11. oktober 2018. _____ Roar Løken Lunder leder	RETT UTSKRIFT: Gjøvik, 11. oktober 2018. _____ Kjetil Solbrækken utvalgssekretær
---	--

NESTE MØTE

Dato:

TORSDAG 29. NOVEMBER 2018

Tidspunkt:

KL. 0900

Aktuelle saker:

- Skole – diverse spørsmål (KU-sak 45/18, KU-sak 48/18 og KU-sak 71/17)
- Prosjektplan: Gjennomgang av salg av Stokke Nedre (KU-sak 51/18)
- Foranalyse – Horisont Miljøpark IKS
- Vurdering av felles revisjonsprosjekter i Gjøvikregionen (utsatt sak fra møte 23/8-18)
- Møteplan for 2019

Saker 2019:

- Internrevisjoner forrige år (KU-sak 18/17)
- NAV Gjøvik: Generell presentasjon + oppfølging av Kommunebarometeret 2018 (KU-sak 48/18)
- Barnevernet i Gjøvik kommune: Generell presentasjon + oppfølging av Kommunebarometeret 2018 (KU-sak 48/18)
- Implementering av ny personopplysningslov (KU-sak 25/18, følges opp våren 2019)
- Sykefraværarbeidet i Gjøvik kommune (KU-sak 30/18, i løpet av 1. halvår 2019)
- Risikovurderinger og korrupsjonsforebyggende arbeid på politisk nivå (KU-sak 42/18)
- Oppfølging av råd om etablering av tipsmottak (KU-sak 42/18, jf. KU-sak 35/18)
- Digitalisering – orienteringssak (KU-sak 14/18)
- Vurdering av forvaltningsrevisjonsprosjekter 2018/2019:
 - PP-tjenesten (KU-sak 50/17, pkt. 4).
 - Psykiatri (KU-sak 70/16)
 - Målstyring (KU-sak 77/16)
- Status økonomisystem og deltakelse i pilotprosjekter Framsikt (KU-sak 66/16)

Årlige saker:

- Kostratall (Framsikt Analyse evt. Kommunebarometeret).
- Internrevisjoner forrige år (KU-sak 18/17)
- Kartlegging/oppfølging av eksterne tilsynsrapporter – årlig sak (KU-sak 13/18).
- Oppfølging av politiske vedtak – årlig sak (KU-sak 50/17)

Bestillinger til Innlandet Revisjon IKS:

- Revisjonsprosjekt: Bygging av Gjøvik barnehage (KU-sak 50/18)
- Revisjonsprosjekt: Fastlegetjenesten i Gjøvik kommune (KU-sak 44/18)
- Foranalyse – Horisont Miljøpark IKS (vedtak i fellesmøte 23/8-18)

Møteplan 2018:

- Torsdag 18.01.2018 kl. 0830
- Mandag 19.03.2018 kl. 0830 (endret fra onsdag 07.03.2018)
- Torsdag 26.04.2018 kl. 0830
- Onsdag 09.05.2018 kl. 0830
- Onsdag 20.06.2018 kl. 0830 (endret fra torsdag 14.06.2018)
- Torsdag 23.08.2018 kl. 0900 (ekstra møte – fellesmøte kontrollutvalg Gjøvikregionen)
- Torsdag 30.08.2018 kl. 0830
- Torsdag 11.10.2018 kl. 0830
- Torsdag 29.11.2018 kl. 0830

Gjøvik kommune

STATUS FOR GJENNOMFØRING AV REVISJONSPROSJEKTER ETTER BESTILLINGER FRA KOMMUNESTYRET

Sluttbehandles i:	Kontrollutvalget		
Behandling	Møtedato	Saksbehandler	Unntatt off.
Kontrollutvalget	29.11.2018	Kjetil Solbrækken	Nei

Saksdokumenter:

(ingen)

SAKSOPPLYSNINGER:

1. Status og fremdrift for følgende bestillinger fra kontrollutvalget til Innlandet Revisjon IKS tas til orientering:
 - Investeringsprosjektet Gjøvik barnehage
 - Fastlegetjenesten i Gjøvik
 - Gjennomgang kjøp og salg av Stokke Nedre
2. Sluttrapport for de to revisjonsprosjektene «Fastlegetjenesten i Gjøvik» og «Gjennomgang kjøp og salg av Stokke Nedre» planlegges lagt frem til behandling i kommunestyret møte den 14.02.2019.

SAKSOPPLYSNINGER:

Kontrollutvalget har gjennom høsten 2019 fått flere bestillinger fra kommunestyret som er videreformidlet til revisjonen/Innlandet Revisjon IKS.

Bestillinger fra kommunestyret har høy prioritet hos kontrollutvalget og man er opptatt av en raskest mulig gjennomføring og tilbakerapportering. Dette er formidlet til Innlandet Revisjon IKS i forbindelse med bestillingene.

Nedenfor følger oversikt over bestillingene og status/fremdrift:

	Bestillinger	Oppsummering / status / fremdrift
1	Investeringsprosjektet Gjøvik barnehage	• Vedtak i kommunestyret den 14.06.2018 (sak 68/2018). • Bestilling til Innlandet Revisjon IKS i kontrollutvalgets møte den 30.08.2018 om gjennomføring. Fra vedtaket i saken: <i>Med bakgrunn i at bestillingen kommer fra kommunestyret bes det om snarlig gjennomføring av revisjonsprosjektet.</i> • Prosjektplan godkjent i kontrollutvalgets møte 11.10.2018. • Revisjonsprosjektet er under arbeid. Planlegges avsluttet i løpet av 1. kvartal 2019.
2	Fastlegetjenesten i Gjøvik	• Bestilling til Innlandet Revisjon IKS i kontrollutvalgets møte den 20.06.2018 (med bakgrunn i bl.a. «varsling» fra flere politikere). • Prosjektplan behandlet kontrollutvalgets møte 30.08.2018. • Planlagt sluttrapport til kontrollutvalget i januar 2019 og oversending til kommunestyret til sluttbehandling i deres møte den 14.02.2018.
3	Gjennomgang kjøp og salg av Stokke Nedre	• Vedtak i kommunestyret den 28.09.2018 (sak 94/2018). • Bestilling til Innlandet Revisjon IKS i kontrollutvalgets møte den 11.10.2018. • Prosjektplan til behandling i kontrollutvalgets møte 29.11.2018. • Planlagt sluttrapport til kontrollutvalget i januar 2019 og oversending til kommunestyret til sluttbehandling i deres møte den 14.02.2018.

Gjøvik kommune

GRUNNSKOLEN I GJØVIK: PRESENTASJON AV MÅL OG RESULTATER OG OPPFØLGING AV DIVERSE TEMA

Sluttbehandles i:	Kontrollutvalget		
Behandling	Møtedato	Saksbehandler	Unntatt off.
Kontrollutvalget	29.11.2018	Kjetil Solbrækken	Nei

Saksdokumenter:

1. Utdrag fra Kommunebarometeret 2018 - Skole

Vedlegg 1

FORSLAG TIL VEDTAK:

SAKSOPPLYSNINGER:

Bakgrunn for saken er kontrollutvalgets prioriteringer i *Plan for forvaltningsrevisjon 2016-2019*.

Med bakgrunn i vedtak i kontrollutvalgets møte den 30.08.2018 (sak: Bestilling av forundersøkelser) er rådmannen/administrasjonen invitert til å gi:

- **En generell presentasjon av grunnskolen i Gjøvik med fokus på mål og resultater.**
- **Kommentarer til Kommunebarometeret 2018:**
Kontrollutvalget foretok i sitt møte den 11.10.2018 en gjennomgang av Kommunal Rapport sin rangering, Kommunebarometeret 2018. Kontrollutvalget fattet bl.a. slikt vedtak i saken:
Selv om grunnskolen kommer tilfredsstillende ut i Kommunebarometeret for 2018 (149. plass), ber kontrollutvalget om kommentarer fra rådmannen på tallene.
Utdrag fra Kommunebarometeret, som viser tallene det henvises til, følger vedlagt.

- **Informasjon om utvalgte tema:**

Følgende områder særskilt belyst, jf. vedtak i kontrollutvalgets møte 30.08.2018:

- **Mobbing/etterlevelse av opplæringslovens § 9A om elevenes skolemiljø**
Følges opp slik: Rådmann/skolesjef inviteres til å presentere regelverket på området, kommunens rutiner og praktiseringen ute på skolene. Det bes også om presentasjon av aktuell statistikk, f.eks.:
 - Resultater fra elevundersøkelsen (kommunen som helhet og hver enkelt skole)
 - Antall klagesaker til Fylkesmannen
- **Tvang og makt i skolen**
Følges opp slik: Rådmann/skolesjef inviteres til å orientere om regelverket på området, kommunens rutiner og rapporterte tilfeller av bruk av tvang overfor elever.
- **Vold mot lærere**
Følges opp slik: Rådmann/skolesjef inviteres til å orientere om lærernes arbeidssituasjon, omfanget av vold mot lærere i Gjøvik-skolen, tiltak, rapporteringsrutiner og antall rapporterte tilfeller.

Saken legges frem til drøfting, uten forslag til vedtak.

Grunnskole

149 .plass

Andel nøkkeltall
som har blitt bedre

38

20 % vekt i barometeret

Kommunens nøkkeltall

Plass

Snitt

Topp

Kommunens karakter

KB 2016

KB 2017

KB 2018

KB 2018

KB 2018

KB 2018

KB 2016

KB 2017

KB 2018

AVGANGSKARAKTERER: Snitt grunnskolepoeng (10. trinn) siste fire år (10 %)

39,7

39,9

40,5

220

41,0

43,0

2,9

2,9

3,3

AVGANGSKARAKTERER: Snitt grunnskolepoeng (10. trinn) siste år (5 %)

40,1

40,4

41,8

153

41,4

44,5

2,9

3,1

3,9

FRAFALL: Andel elever fra kommunen som har fullført og bestått videregående innen fem år (10 %)

72

74

75

202

73

87

4,0

4,2

4,0

NP 5. TRINN: Andel elever på laveste mestringsnivå, snitt siste fire år (5 %)

28,7

29,5

30,3

220

24,1

19,5

3,9

3,4

2,9

NP 8. TRINN: Andel elever på laveste mestringsnivå, snitt siste fire år (10 %)

10,7

10,4

10,7

173

8,7

6,2

2,7

3,0

3,2

NP 9. TRINN: Andel elever på laveste mestringsnivå, snitt siste fire år (10 %)

5,4

5,6

5,9

155

4,9

2,9

3,3

3,4

3,5

SKOLEBIDRAG: Skoleresultater korrigert for sosiale faktorer på ungdomstrinnet, snitt siste to år (10 %)

3,3

3,4

3,4

116

3,5

3,7

2,6

3,5

3,5

UTDANNING: Andel lærere med kompetanse til å undervise i norsk, engelsk og matematikk, 1.-7. trinn (5 %)

61

67

70

220

70

100

2,7

3,3

3,0

UTDANNING: Andel lærere med kompetanse til å undervise i norsk, engelsk og matematikk, 8.-10. trinn (5 %)

72

78

78

126

68

100

4,2

4,4

4,3

UTDANNING: Andel lærere som oppfyller kravene til undervisning, 1.-7. trinn (2,5 %)

99

98

97

193

95

100

5,6

5,4

5,2

UTDANNING: Andel lærere som oppfyller kravene til undervisning, 8.-10. trinn (2,5 %)

99

99

98

203

96

100

5,6

5,8

5,3

TRIVSEL: 7. trinn, snitt siste fem år (5 %)

91

91

90

185

91

95

5,2

5,0

4,2

TRIVSEL: 10. trinn, siste fem år (5 %)

85

85

85

171

86

90

4,4

4,4

4,5

SPESIALUNDERVISNING: Andel elever med spesialundervisning 1.-4. trinn, snitt siste fire år (2,5 %)

4,1

4,6

4,2

73

5,2

2,8

5,6

4,8

5,0

SPESIALUNDERVISNING: Andel elever med spesialundervisning 5.-7. trinn, snitt siste fire år (2,5 %)

7,7

8,1

8,5

115

9,2

5,0

5,6

4,9

4,6

SPESIALUNDERVISNING: Andel elever med spesialundervisning 8.-10. trinn, snitt siste fire år (2,5 %)

9,9

10,4

10,4

188

10,2

6,3

4,8

4,3

4,2

LEKSEHJELP: Andel elever 1.-4. trinn som har leksehjelp (2,5 %)

40

16

12

254

16

68

3,8

2,1

1,9

LEKSEHJELP: Andel elever 5.-7. trinn som har leksehjelp (2,5 %)

49

42

37

141

29

82

4,0

3,5

3,2

LEKSEHJELP: Andel elever 8.-10. trinn som har leksehjelp (2,5 %)

52

42

39

30

8

51

6,0

5,7

4,9

Grunnskole

149 .plass

Andel nøkkeltall
som har blitt bedre

38

Karakterene på 10. trinn i Gjøvik har vært omtrent middels de siste fire årene.

Nasjonalt har karakterene på 10. trinn økt også det siste året, men ikke like raskt som før. At valgfag er med i beregningsgrunnlaget, har bidratt til høyere karakterer på 10. trinn. Resultatene i fjor var omtrent på samme nivå som snittet de siste fire årene.

Nasjonalt har andelen elever som har fullført videregående med bestått innen fem år, økt de siste årene. Snittet er nå på 73 prosent. Andelen elever fra kommunen som har fullført og bestått videregående i løpet av fem år, er nå på 75 prosent. Frafallet for kullet som startet i 2012 var omtrent som for foregående kull.

30 prosent av elevene på 5. trinn de siste fire årene ligger på laveste mestringsnivå (av tre). Det er omtrent som normalen for Kommune-Norge.

På 8. trinn ligger 11 prosent av elevene på det nederste mestringsnivået (av fem). De beste kommunene ligger på 6 prosent.

Fra 8. til 9. trinn vil normalt andelen på laveste mestringsnivå bli halvert fra 8. trinn. I Gjøvik har 6 prosent ligget på laveste nivå de siste årene.

Statistikk publisert i fjor indikerer at skolene i kommunen bidrar ganske normalt til elevenes resultater.

Andelen lærere som oppfyller de nye kompetansekravene i norsk, engelsk og matematikk har økt nasjonalt. 70 prosent av lærerne som underviser i fagene på barneskolen har minst 30 studiepoeng i faget.

På ungdomsskolen er andelen nå 68 prosent. En betydelig andel av lærerne i barneskolen som underviser i norsk, engelsk og matte i kommunen, oppfyller ikke de nye kompetansekravene, ifølge statistikken.

På ungdomsskolen oppfyller de fleste lærerne i matematikk, engelsk og norsk nye krav til ferdypning.

Ifølge Elevundersøkelsen sier 90 prosent av elevene på 7. trinn at de trives godt. Snittet ligger på 91 prosent.

85 prosent av elevene på 10. trinn sier at de trives godt. I Norge er snittet 86 prosent.

Andelen elever som får spesialundervisning har nasjonalt økt marginalt i småskolen det siste året, til 5,2 prosent. Andelen er uendret på 5.-7. trinn (9,2 prosent) og tilnærmet lik på ungdomstrinnet (10,2 prosent). Andelen elever i småskolen i Gjøvik som får spesialundervisning, 4,2 prosent, er lavere enn i veldig mange andre kommuner. Andelen er omtrent som for ett år siden.

På 5.-7. trinn får 8,5 prosent av elevene spesialundervisning. Det er ikke særlig høyt målt mot mange andre kommuner. De som ligger lavest er på 5 prosent eller lavere.

På ungdomsskolen får 10,4 prosent av elevene spesialundervisning.

På landsbasis har 16 prosent av elevene i småskolen leksehjelp. I småskolen er andelen som får leksehjelp litt lavere enn landsgjennomsnittet.

På 5.-7. trinn nasjonalt gis leksehjelp til 29 prosent.

På dette trinnet i Gjøvik er andelen som får leksehjelp noe høyere enn snittet i Skole-Norge.

8 prosent av elevene på ungdomsskolen i Skole-Norge får leksehjelp. På ungdomsskolen er leksehjelp veldig mye brukt i Gjøvik. Andelen er på 39 prosent, noe som gir en 30. plass på tabellen.

Gjøvik kommune

REGISTRERING AV PSYKISK UTVIKLINGSHEMMEDE I GJØVIK KOMMUNE

Sluttbehandles i:	Kontrollutvalget		
Behandling	Møtedato	Saksbehandler	Unntatt off.
Kontrollutvalget	29.11.2018	Kjetil Solbrækken	Nei

Saksdokumenter:

1. Diverse avisartikler - Tolgasaken

Vedlegg 1

FORSLAG TIL VEDTAK:

--

SAKSOPPLYSNINGER:

Bakgrunnen for saken er medieomtale av sak i Tolga kommune vedr. registrering av personer med psykisk utviklingshemming (se vedlegg).

Etter avtale med kontrollutvalget er rådmannen invitert til å orientere utviklingen i antall registrerte utviklingshemmede siste årene og rutiner for innrapportering. Den økonomiske betydningen av innrapporteringen, herunder hvordan inntektssystemet fungerer på dette området, er også av interesse å få belyst.

I tillegg er det ønskelig å bli orientert om problemstillinger som har vært opp i Tolga-saken, dvs. diagnosesetting, informasjon til personer med diagnoser, og vergemål (i den grad kommunen har noen rolle i f.m. etablering av vergemål).

Saken legges frem til drøfting, uten forslag til vedtak.

Registrerte psykisk utviklingshemmede personer over 16 år

(kilde: Grønt hefte / Kommunal Rapport)

Gjøvik- og Hadelandsregionen

Kommune	Antall Innbyggere	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Gjøvik	30,642	100	106	110	111	110	111	117
Østre Toten	14,888	84	73	79	101	81	81	75
Vestre Toten	13,314	61	61	58	58	56	55	61
Nordre Land	6,750	32	34	38	36	38	38	36
Søndre Land	5,650	26	28	27	29	31	30	31
Gran	13,770	65	70	70	67	69	73	72
Lunner	9,065	37	42	42	48	45	44	45
Jevnaker	6,777	17	18	20	20	23	21	23

Utviklingen i antall registrerte i Gjøvik kommune siste 10 år:

(kilde: VG)

GJØVIK

Gjøvik kommune hadde 25004 innbyggere over 16 år i 2017. Av disse var **111 registrert som psykisk utviklingshemmet.*** Det tilsvarer 4,4 personer per 1000 innbyggere over 16 år. Siden 2008 har dette tallet **økt fra 4 til 4,4.**

**Tallet er hentet fra kommunens egen registrering av personer over 16 år som er psykisk utviklingshemmet og som mottar en kommunal tjeneste.*

Presse / Nyhetsarkiv / 2018

Oppfølging etter Tolgasaken

26.10.2018

Fylkesmannen i Hordaland har ansvaret for å koordinere en helhetlig gjennomgang og vurdering av saksbehandlingen vedrørende tre navngitte brukere i Tolga kommune. I den sammenhengen skal Helsetilsynet undersøke og vurdere om utredningen og diagnostiseringen av disse personene har vært forsvarlig. Se Helhetlig gjennomgang og vurdering av saksbehandlingen i "Tolgasaken". (pdf) Brev fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet 18. oktober 2018.

I oppslagene i tilknytning til denne «Tolgasaken» har det imidlertid også kommet opplysninger og påstander om mulig mangelfull og sviktende utredning og diagnostisering av personer med psykisk utviklingshemming i flere kommuner. Helsetilsynet ser alvorlig på slike påstander, og ser behov for en tilsynsmessig oppfølging som favner bredere enn Tolga kommune.

Helsetilsynet er derfor i samarbeid med Helsedirektoratet i ferd med å avklare hvilke opplysninger og oversikter som er tilgjengelige om diagnoser og diagnostisering, og vil på grunnlag av det utvikle et opplegg for en tilsynsmessig oppfølging i kommunene.

Denne tilsynsmessige oppfølgingen vil måtte skje i samarbeid med fylkesmennene. Et opplegg for en harmonisert tilsynsaktivitet med tilfredsstillende normgrunnlag skal utvikles og beskrives innen 1. desember 2018.

Se også Mandat for gjennomgang av "Tolga-saka" Nyhet fra Statens helsetilsyn 26.10.18

Granskingen av Tolgasaken

Tolga-saken har blitt en nasjonal sak. Regjeringen krever gransking av det som har foregått i Tolga kommune. Men også andre norske kommuner skal undersøkes. Det skal tas stikkprøver for å sjekke om noe tilsvarende kan ha skjedd andre steder.

■ Samtidig bringer VG nyheten om at det er registrert 3.000 flere personer med diagnosen psykisk utviklingshemmet enn det var for 10 år siden. Det kan lett skapes et inntrykk av at overgrepene vi har sett mot enkeltpersoner i Tolga foregår i mange andre kommuner. Undersøkelsene vil vise om vi her står overfor et systematisk misbruk på nasjonalt nivå. Vi skal være forsiktige med å trekke konklusjoner i forkant. Men vi vil likevel advare mot at det skapes antakelser om at det er dette som er situasjonen før fakta er på bordet.

■ I Tolgas tilfelle opptrådte kommunelegen, Nav og Fylkesmannen som et lag, som i all stillhet overkjørte brødrene. Det hører med til sjeldenhetene at instanser som egentlig skal ivareta rettighetene til det enkelte individ, på denne måten ble «et trehodet troll som valset over de tre brødrene», som Nationens kommentator Hans Båds-gård så treffende beskriver det.

■ Rådmannen i Hamar, Bjørn Gudbjørgrud, har lovet en «kunnskapsbasert» gjennomgang i løpet av en uke. Men ifølge Gudbjørgrud bruker kommunen mer penger på tiltak for psykisk utviklingshemmede enn den får inn i statlig støtte. Slik vi kjenner Hamar kommune har man et meget godt tilbud til denne gruppen. Den nasjonale økningen i antall diagnoser kan også skyldes at foreldre har blitt mer bevisst sine rettigheter, og sørger for at riktig diagnose blir satt. Det utløser igjen viktige hjelpetiltak.

■ For de aller minste kommunene kan imidlertid noen flere diagnoser ha stor betydning for budsjettet, slik vi så i Tolga. I tillegg har det selvsagt betydning at pengene ble brukt til helt andre formål enn å hjelpe de tre brødrene. Her er det imidlertid ikke lovverket som svikter. Det er menneskene som sitter i posisjoner som misbruker sin makt.

” I Tolgas tilfelle opptrådte kommunelegen, NAV og Fylkesmannen som et lag, som i all stillhet overkjørte brødrene.

Vergemål ute av kontroll

A vsløringene i kjølvannet av den såkalte Tolga-saken vokser i omfang. VG avdekket nylig at tre brødre i Tolga ble diagnostisert som psykisk utviklingshemmede og fikk verge, uten at de var informert om det eller at noen hadde snakket med dem før diagnosen ble satt. Mye kan tyde på at omfanget av en slik praksis er større enn vi ante.

■ VG kan nå avdekke at nesten 23.000 personer er satt under vergemål siden 2014 og fram til i dag. 9.795 av disse personene er ansett som «ikke samtykkekompetent», det vil si at man mener de ikke har forutsetning for å forstå hva et vergemål innebærer.

Loven sier som kjent at et slikt vergemål i utgangspunktet skal være frivillig. Det vil si at den enkelte må samtykke i å få en verge.

■ Det mest graverende er imidlertid at landets fylkesmann bare har snakket med 5 prosent av dem som ikke anses som samtykkekompetente. Det vil si at ingen egentlig har undersøkt om det er reelt at den som settes under vergemål faktisk ikke har samtykkekompetanse.

■ Det er svært alvorlige fakta VG presenterer. Mye tyder på at vergemål brukes i langt større grad enn det er grunnlag for. Konsekvensene er store for dem det gjelder. Her tar staten kontrollen over pengene dine, og alle store beslutninger som må tas i livet. Dette er å frata et menneske sine grunnleggende rettigheter som borger.

■ Justisminister Tor Mikkel Wara (Frp) erkjenner overfor VG at flere enn brødrene Holøyen i Tolga kan ha opplevd å bli satt under vergemål uten noen form for undersøkelse og uten å gi aksept for det. Dette er i så fall et brudd på loven.

■ Det er bare én måte å finne omfanget av det som kan være en justisskandale. Samtlige vergemål må undersøkes på nytt. Det er en betydelig jobb, men vi kan samtidig ikke leve med at det begås så store statlige overgrep overfor enkeltindivider som har vanskelig for å kjempe sin egen sak. Justisministeren bør ta tak i dette så raskt som mulig. Tolgasaken har fått et nasjonalt perspektiv.

” Det er bare en måte å finne omfanget av det som kan være en justisskandale. Samtlige vergemål må undersøkes på nytt.

F

II
p
k
b
d
v

H

BRØDRE: (F.v) Arvid, Lars Peder og Magnus Holøyen samlet hjemme hos moren i Tolga.
Foto: Krister Sørbo

Ordfører ber om intern granskning av Tolga-saken

Ordfører Ragnhild Aashaug ber kontrollutvalget i Tolga undersøke om kommunen har brutt noen regler i saken om brødrene Holøyen.

- Maria Mikkelsen
- Mona Grivi Norman
- Frank Haugsbø

Publisert: 07.10.18 17:09 Oppdatert: 07.10.18 18:29

– Som kommune skal vi aldri ha noe å skjule eller jobbe ut fra skjulte agendaer. Jeg vil derfor be kontrollutvalget om å gå gjennom denne saken for å se om regelverket etterleves, hvordan brukerne blir ivaretatt og hvordan involvering og åpenhet utøves. Om det også kommer en statlig granskning som går inn i alle ledd, så ønskes det velkommen, skriver ordfører Ragnhild Aashaug (Sp) i en pressemelding.

Lørdag skrev VG om Arvid, Lars Peder og Magnus Holøyen som for første gang har fått vite at de har stått i Tolga kommunes register over psykisk utviklingshemmede. Registreringen har i flere år gitt kommunen økte inntekter.

Tester fra februar i år viser at to av brødrene ikke har psykisk utviklingshemming. Den tredje broren ble registrert av kommunen før han hadde vært til utredning og fått diagnosen.

ORDFØRER: Ragnhild Aashaug (Sp) har vært ordfører i Tolga siden 2011. Foto: Tolga kommune

Avviser feil motiv

– Det har ikke vært kommunestyrets intensjon å spekulere i å sette diagnoser, sier Aashaug til VG.

Ordføreren viser til at kommunen i 2013 fikk en revisjonsrapport som viste at oppfølgingen av psykisk utviklingshemmede hadde vært for dårlig. I rapporten, som VG omtalte lørdag, ble det vist til at personer som hadde fått tjenester, ikke var kartlagt i tråd med loven.

– Kommunestyret ba om at det skulle tas tak i. Det handlet om å gi en best mulig

– Klønete formulering

Ordføreren sier det var rapporten som var bakgrunnen for at rådmannen i budsjettforslaget for 2014 skrev at det var mulig å registrere ytterligere fem personer, noe som ville gi et overskudd på halvannen million kroner.

– Siden Tolga hadde brukere med forholdsvis lavt behov for tjenesten fikk man midler både til å bygge opp tjenesten og frigjorte midler som i budsjettdokumentets klønete formulering kan tolkes som en litt kynisk måte å få inn eller spare penger på.

– Måten noe av det fremkommer gjennom budsjettdokumentet blir veldig feil. Formuleringen fremstår klønete og kan både mistolkes og misbrukes når den tas ut av sin sammenheng, sier Aashaug.

– *Arvid Holøyens fastlege skrev i 2013 at Tolga kommune «etterlyser da om han kan ha en psykisk utviklingshemmet diagnose som vel gir mer inntekter til kommunen». Hvordan vurderer du det?*

– Det kan være mange formuleringer som kan fremstå uheldig når de blir plukket ut ifra helheten. Forvaltningsrapporten pekte på at vi ga tjenester til personer som ikke var kartlagt og som ikke hadde fått diagnoser, og at kommunen mistet en del statlige tilskudd som følge av det. Tjenestene som ble gitt, var noe vi gjorde ut fra ordinær drift. Det var et behov for å rydde opp i dette.

– *Vet du hvem som tok kontakt fra kommunen?*

– Nei, jeg kjenner ikke detaljene.

– *Er du komfortabel med en slik fremgangsmåte?*

– Sånne saker er vanskelige. Som det står i rapporten, skulle vi fulgt opp dette på et tidligere tidspunkt. Når man i etterkant skal prøve å rydde opp, så er det krevende. Hvis det har skjedd noe feil i denne prosessen, er det viktig at det kommer frem nå.

– *Ut fra det du vet, ble regelverket fulgt da kommunen registrerte brødrene som psykisk utviklingshemmede?*

– Jeg har ikke godt nok detaljgrunnlag til å vurdere det. Derfor ber jeg om at kontrollutvalget gjør en vurdering.

Dette er saken

* Lørdag fortalte VG om de tre brødrene Arvid, Lars Peder og Magnus Holøyen.

* Kommunen registrerte dem som psykisk utviklingshemmede i 2012 og 2013, noe som ga mer inntekter til kommunen. Tester fra i år viser at Lars Peder og Magnus ikke er psykisk utviklingshemmede.

* I fjor ble alle tre brødre satt under vergemål. En lege de aldri hadde møtt, erklærte at det ikke var behov for å be om deres samtykke.

* Arvid og Lars Peder har fått opphevet sine vergemål. Magnus har fortsatt en verge for økonomiske spørsmål.

– Ingen grunn til å stille spørsmål

Som VG skrev lørdag, ble brødrene Holøyen i fjor satt under vergemål mot sin vilje. For å få en verge må du ha en sykdom, skade eller funksjonsnedsettelse. NAV og kommunelegen oppga at Arvid hadde alvorlig svekket helbred. Det ble hevdet at Lars Peder og Magnus var psykisk utviklingshemmede, noe som senere skulle vise seg ikke å stemme.

Tolga kommune var involvert i beslutningen om ikke å snakke med brødrene før begjæringene ble sendt.

På spørsmål om hvordan hun vurderer kommunens rolle i vergemålssakene, svarer Aashaug:

– Det synes jeg er vanskelig å vurdere. Det kan hende at kommunen sitter på flere opplysninger enn man ønsker å gå ut med. Det kan skade dem det gjelder.

– *Er det ikke opp til brødrene selv å vurdere?*

– Som sagt er det mulig det opplysninger som gjør at man har gjort de vurderingene man har gjort. Men nok en gang ønsker jeg at kontrollutvalget vurderer dette, og at det ikke skjer gjennom en skittentøyvask i pressen.

– *Er du trygg på at kommunen har opptrådt riktig?*

– Ut fra det jeg vet har jeg ingen grunn til å stille spørsmål ved det. Men jeg kjenner ikke detaljene godt nok. Dette er komplekst og det dreier seg om mange opplysninger over mange år. Derfor er det viktig at kontrollutvalget gjør en vurdering.

– Kan ikke gå ut med detaljer

Til tross for flere henvendelser har Tolga kommune tidligere ikke ønsket å svare på spørsmål fra VG.

– Rådmannen har informert meg om at det er detaljer de ikke føler de kan gå ut med. Det forstår jeg, og det håper jeg det er forståelse for.

Vergemålene til Arvid og Lars Peder ble opphevet i henholdsvis februar og juni i år. Magnus har fortsatt en økonomisk verge. Fylkesmannen i Hedmark har avvist å svare på VGs spørsmål om sakene.

09.10.2018

Doblet antall utviklingshemmede

ØKONOMI. Åtte kommuner har mer enn doblet antallet utviklingshemmede de siste seks årene. Se oversikten for din kommune.

Ifølge avdelingsdirektør i Helsedirektoratet, Per Magne Mikaelson, er Helsedirektoratets oppgave å kontrollere at registreringstallene som kommer fra kommunene, er de samme som Helsedirektoratet sender inn til Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Foto: Rebecca Ravneberg/Helsedirektoratet

Elin Svendsen

Hanne Wien

Ole Petter Pedersen

Publisert i går, kl. 13.12

Siden 2013 har 320 kommuner rapportert inn en økning i antallet psykisk utviklingshemmede. Åtte kommuner har meldt om en økning på 100 prosent eller mer. De åtte kommunene er Folldal, Vegårshei, Steigen, Masfjorden, Engerdal, Nesna, Skiptvet og Hareid.

Det viser tall fra «Inntektssystemet for kommuner og fylkeskommuner 2019», som ble lagt fram mandag.

Totalt har kommunene rapportert inn 19. 858 personer i 2019, det er 2.430 flere enn i 2013. Det er en økning på 12 prosent. For hver utviklingshemmet over 16 år får kommunen en økning i rammetilskuddet på rundt en halv million kroner.

– Kommunen har selv ansvaret for at registreringen er korrekt, sier avdelingsdirektør i Helsedirektoratet, Per Magne Mikaelen.

Han legger til at registreringen skal kontrolleres av kommunens revisor.

– Dette skal gjøres i henhold til god revisjonsskikk, sier avdelingsdirektøren.

På spørsmål om det er mulig å registrere personer som psykisk utviklingshemmet, uten at de faktisk er det, svarer Mikaelen slik:

– Det skal ikke være mulig i henhold til regelverket.

Registrering av psykisk utviklingshemmede

For å kunne motta statlig rammetilskudd for psykisk utviklingshemmete, må kommunene registrere personer som oppfyller følgende tre kriterier:

Har diagnostisert psykisk utviklingshemming.

Er fylt 16 år per 1. januar registreringsåret.

Har vedtak om tjenester etter helse- og omsorgstjenesteloven per 1. januar det aktuelle året.

Kommunene har selv ansvaret for at registreringen er korrekt. Kommunens revisor skal kontrollere at registreringen er gjort slik rundskrivet stiller krav om.

Revisor og rådmann signerer på skjemaet. Skjemaet skal oppbevares i kommunen for en eventuell kontroll.

Kommunen skal ikke registrere personer som det er gitt vertskommunetilskudd for eller som bor i en av Landsbystiftelsens bokollektiv.

Kilde: Helsedirektoratet

Denne helgen avslørte VG at Tolga kommune ga tre brødre diagnosen psykisk utviklingshemming, uten at de selv visste om det. For to av dem ble diagnosen senere opphevet. Diagnosen ga Tolga inntekter, men førte til at brødrene fikk oppnevnt verge mot sin vilje.

Kommunalminister Monica Mæland har bedt Fylkesmannen i Hedmark om en redegjørelse i saken.

Tilflytting

Fire av de kommunene som har rapportert om størst prosentvis økning i antallet utviklingshemmede, er Folldal, Vegårshei, Masfjorden og Engerdal.

Folldal har rapportert om en økning fra 1 til 8 med psykisk utviklingshemming i perioden 2014–2019.

Rådmann Torill Tjeldnes forklarer økningen slik:

– I 2014 hadde vi i utgangspunktet meldt inn fire personer, men tre ble ikke godkjent av revisor. Etter dette ble vi bedre på å registrere riktig. Samtidig har kommunen hatt tilflytting av personer med psykisk utviklingshemming. Det er også flere som tidligere var under 16 år, som nå registreres fordi de er fylt 16 år, sier Tjeldnes.

Hun legger til at kommunen følger Helsedirektoratets kriterier om når psykisk utviklingshemmede skal registreres (se faktaboks). Alle registreringer kontrolleres av kommunens revisor, slik kravet er.

Også Vegårshei kommune oppgir tilflytting og alder som årsak til økningen fra 2 til 8 i perioden 2013–2019.

Hjelpetiltak

Masfjorden har rapportert om en økning fra 3 til 10 i perioden 2013–2017. I 2019 har Masfjorden registrert 9 personer.

Pleie- og omsorgsleder Elin Kjersti Eikemo sier at flere hjelpetrengende barn har blitt eldre, og dermed kommet inn under pleie og omsorg. Kommunen har de siste årene forsøkt å bygge opp tjenester i egen regi, og har i derfor gått gjennom alle vedtak og diagnoser for å gi riktige tjenester.

– Alle de ni har vedtak og tjenester. Det har vi jobbet veldig for. Det har også kommet noen tilflyttende med disse diagnosene, sier Eikemo, som svarer i fravær av helse- og omsorgslederen.

Engerdal har meldt om en økning fra 2 til 6 i perioden 2013–2019. Rådmann Lage Trangsrud forklarer økningen med at Engerdal har bosatt flyktninger med diagnosen. Han sier at samtlige innrapporterte har vedtak om tjenester.

– Alle har hjelpetiltak, men jeg tar ikke på sparket akkurat hvilke tiltak den enkelte har. Noen har heldøgns oppfølging i egen bolig, sier Trangsrud.

Vil be om redegjørelse

Kontrollutvalgslederne i Masfjorden og Engerdal er forundret over å høre om økningen i antall psykisk utviklingshemmede. De sier til Kommunal Rapport at de vil be rådmannen om å komme med en forklaring under neste møte.

– Jeg har ingen grunn til å tro at de ikke rapporterer korrekt. På neste kontrollutvalgsmøte er rådmannen med. Da er det naturlig å bringe det på banen. Har han ikke gode svar, får vi se om vi går videre med saken, sier kontrollutvalgsleder Arthur Sjursen i Masfjorden.

Hans kollega Reidar Åsgård i Engerdal - nabokommunen til Tolga -sier at han har vært for lenge i politikken til at han vil si at han kjenner seg trygg på noe som helst.

– Jeg kjenner i utgangspunktet Engerdal som en trygg kommune. Men det er ikke mulig å mene noe bastant om verken det ene eller det andre. Temaet berører oss fordi vi har fått det tett innpå oss. Nå dukker det opp eksempler som gjør at det kan være grunnlag for å stille spørsmål. Men hva svarene er, vet vi ikke, sier Åsgård.

Ikke god nok kontroll

Forbundsleder i Norsk forbund for utviklingshemmede, Jens Petter Gitlesen, vil nødig mene noe om hvorvidt kommuner forsøker å øke inntektene gjennom uriktig rapportering.

Forbundsleder i Norsk forbund for utviklingshemmede, Jens Petter Gitlesen.
Foto: NFU

– Har man ikke vedtak om tjenester, skal kommunen heller ikke ha tilskudd. Det er en tabbe. Om det er gjort med overlegg, kan jeg ikke svare på. Jeg ville trodd at det var mer juks med tilskuddet for ressurskrevende tjenester. I bofellesskap er det mulig å plassere mange tjenester på én person. Men jeg har ikke bevis for at det foregår, sier Gitlesen.

Han viser til at det i flere år har vært en oppfatning om at mennesker med utviklingshemming har vært underdiagnostisert. Et synspunkt som blant annet framgår av NOU 2016–17 «På lik linje».

– Det kan godt være at noen har vært på jakt etter udiagnostiserte utviklingshemmede. Jeg mener hele problemstillingen er feil. Utfordringen er at man ikke klarer å diagnostisere grensetilfellene. Gråsonen er den største gruppa, sier Gitlesen.

SAK NR. 61/2018

Gjøvik kommune

PROSJEKTPLAN: GJENNOMGANG AV KJØP OG SALG AV STOKKE NEDRE

Sluttbehandles i:	Kontrollutvalget		
Behandling	Møtedato	Saksbehandler	Unntatt off.
Kontrollutvalget	29.11.2018	Kjetil Solbrækken	Nei

Saksdokumenter:

1. Prosjektplan: Gjennomgang av kjøp og salg av Stokke Nedre

Vedlegg 1

SAKSOPPLYSNINGER:

Prosjektplan for gjennomgang av kjøp og salg av Stokke Nedre godkjennes.

SAKSOPPLYSNINGER:

Kommunestyret behandlet i sak 93/2018 salget av Stokke Nedre og godkjente salgssummen på 14,6 mill. kroner. Kommunestyret ba i sitt vedtak også om at saken ble oversendt kontrollutvalget for gjennomgang.

I sak 93/2018 ble det vist til at Gjøvik kommune hadde vedtatt å inngå avtale om kjøp av Stokke Nedre i 2017. Kjøpesummen var 16 mill. kroner. Det går fram av saken at rådmannen hadde gjort risikovurderinger i forbindelse med kjøpet og hadde vurdert at kjøpet av gården ville gi kommunen mulighet til å ha et spennende tomteareal for storsykehus, samtidig som risikoen for økonomisk tap var begrenset. Våren 2018 ble det klart at kommunen ikke ville få konsesjon på kjøpet av Stokke Nedre og eiendommen ble derfor lagt ut til salg.

Kontrollutvalget i Gjøvik kommune behandlet saken i sitt møte den 11. oktober 2018 som sak 51/2018 og fattet følgende vedtak:

- 1. Kontrollutvalget ber Innlandet Revisjon IKS gjennomføre en gjennomgang av saken.**
- 2. Plan for gjennomføring av arbeidet bes fremlagt på neste møte.**

Vedlagt følger plan for gjennomføringen. Planen vil bli presentert i møtet.

Prosjektplan

GJENNOMGANG KJØP OG SALG AV STOKKE NEDRE

Gjøvik kommune

Innlandet Revisjon IKS

1. INNLEDNING

1.1 BAKGRUNN

Kommunestyret behandlet i sak 93/2018 salget av Stokke Nedre og godkjente salgssummen på 14,6 mill. kroner. Kommunestyret ba i sitt vedtak også om at saken ble oversendt kontrollutvalget for gjennomgang.

I sak 93/2018 ble det vist til at Gjøvik kommune hadde vedtatt å inngå avtale om kjøp av Stokke Nedre i 2017. Kjøpesummen var 16 mill. kroner. Det går fram av saken at rådmannen hadde gjort risikovurderinger i forbindelse med kjøpet og hadde vurdert at kjøpet av gården ville gi kommunen mulighet til å ha et spennende tomteareal for storsykehus, samtidig som risikoen for økonomisk tap var begrenset. Våren 2018 ble det klart at kommunen ikke ville få konsesjon på kjøpet av Stokke Nedre og eiendommen ble derfor lagt ut til salg.

1.2 BESTILLING

Kontrollutvalget i Gjøvik kommune behandlet saken i sitt møte den 11. oktober 2018 som sak 51/2018 og fattet følgende vedtak:

1. Kontrollutvalget ber Innlandet Revisjon IKS gjennomføre en gjennomgang av saken.
2. Plan for gjennomføring av arbeidet bes fremlagt på neste møte.

2. OM GJØVIK KOMMUNES KJØP OG SENERE SALG AV STOKKE NEDRE.

2.1 SAK 94/2017 OM KJØP AV STOKKE NEDRE¹

I sak 94/2017 i møte 28.9.2017 fattet kommunestyret følgende vedtak: «Rådmannen gis fullmakt til å inngå avtale om kjøp av Nedre Stokke gnr 86 bnr. 1 inklusive inventar innenfor en ramme på kr 16. mill. inkl. omkostninger. I tillegg gis rådmannen en fullmakt til å vurdere og gjennomføre kjøp av brukte maskiner og utstyr for inntil kr. 1 mill.»

Det går fram av saken at gården Stokke Nedre i Redalen med strandlinje til Mjøsa var til salgs med en prisantydning på 13,5 mill. kroner. Salgsoppgave og annonsevideo er vedlagt saken. Her går det fram at gården har et totalareal på ca. 1.612 daa, hvorav ca. 191 daa dyrka mark og ca. 1.375 daa produktiv skog. Det går fram av salgsoppgaven at det er tilrettelagt for selskaper, arrangementer og overnatting i et av våningshusene, i et totalrenovert stabbur og i hytter på eiendommen.

¹ Saksframlegget er unntatt offentlighet med grunnlag i offentlighetsloven §13.1.ledd, jf. fvl. § 13 1. ledd. nr. 2. Revisjonen vurderer at det ikke lenger er grunnlag for å unnta opplysningene i saksframlegget offentlighet, da kjøpet er gjennomført.

Under overskriften «egenvurdering» går det fram at kommunen ønsker å kunne tilby en god tomt i Gjøvik kommune til et mulig nytt storsykehus for Innlandet. Et erverv av Stokke Nedre vil gi muligheter til å tilby en landbrukseiendom som en kompensasjon (makeskifte) til eier av Skumsrud som er vurdert som den mest aktuelle tomten så langt. Alternativt vurderes at eiendommen også kan være «*et meget spennende og godt nytt alternativ til sykehustomt*». Dersom kommunen ikke lykkes med disse alternativene uttales det at eiendommen enten kan selges igjen eller den kan benyttes til ulike samfunnsmessige formål. I saken er det videre satt opp punktvis vurderinger av Stokke Nedre som henholdsvis makeskifteobjekt og sykehustomt.

I saken er det gitt følgende risikovurderinger:

- *“Dersom Stokke Nedre ikke blir godkjent som sykehustomt eller godtatt som makeskifteobjekt, kan eiendommen selges. Det kan skje med tap, eller med gevinst på pluss/minus 1 - 2 mill. kroner. Dette er selvsagt avhengig av hva eiendommen kjøpes for nå og hva verdien blir om noen år. Vanligvis stiger prisene på de flotteste gårdsbrukene med god beliggenhet.*
- *En opsjonsavtale vedr. Skumsrud (hvis mulig å inngå) vil trolig koste kommunen 1 mill. Kroner eller mer avhengig av hvor mange år det går før avklaring om tomt er på plass.*
- *I perioden som kommunen eventuelt er eier av Stokke Nedre, kan gården enten forpaktes bort eller man kan finne andre mer kreative måter å benytte eiendommen på som gir samfunnsmessige større fordeler.*
- *Konsesjonsrisiko: Det er fylkesmannen som behandler søknad om konsesjon. I søknaden må det forklares hvilke planer kommunen har for eiendommen. Det bør ikke bli et problem.*
- *Eiendommen har en lang og flott strandlinje mot Mjøsa som for eksempel kan vurderes utnyttet. Det er fortsatt et behov for både båtplasser og badeplasser i fremtiden.*
- *Det er for øvrig en flott campingplass rett på andre siden av elven (nordover).”*

Rådmannen konkluderer i saken blant annet med at et erverv av Stokke Nedre vil gi Gjøvik kommune flere kort å spille med i kampen om hvor storsykehuset skal bygges. Risikoen for økonomisk tap omtales som begrenset og rådmannen anbefaler at Gjøvik erverver eiendommen.

2.2 FYLKESMANNENS BEHANDLING AV KONSESJONSSØKNADEN

Søknad om konsesjon ble sendt inn av Gjøvik kommune 7.11.2017 og fylkesmannens vedtak er datert 13.2.18. Fylkesmannens konklusjon er følgende:

«Med hjemmel i konsesjonsloven §§ 1 og 9 med tilhørende bestemmelser gis det ikke konsesjon på erverv av landbrukseiendommen gnr.86 bnr. 1 og gnr 83 bnr. 6 i Gjøvik kommune.»

Det går fram av fylkesmannens vedtak at eiendommen er avsatt til landbruksformål i kommuneplanens arealdel og formålet med sykehustomt er således ikke i samsvar med gjeldende arealformål. Fylkesmannen viser på grunnlag av de ulike bestemmelsene i § 9 i konsesjonsloven til ulike hensyn som alle taler mot å gi konsesjon i saken.

Fylkesmannen uttaler avslutningsvis følgende: «Fylkesmannen mener at et eventuelt oppkjøp med den hensikt å bruke landbruksarealer til offentlige formål/sykehus, bør skje gjennom planlegging etter plan- og bygningsloven. Arealbruken må først avklares i plan, slik at en får vurdert og konsekvensutredet om eiendommen og området for øvrig er egnet til et så omfattende prosjekt som nytt hovedsykehus innebærer. Fylkesmannen vil bemerke at selv om man i denne saken hadde gitt konsesjon, ville ikke det gitt noen garanti for at man i planprosessen ville fått tillatelse til omregulering. Dersom området allerede var omregulert til offentlig formål, ville ikke konsesjonsloven kommet til anvendelse.»

Gjøvik kommune har ikke klaget på fylkesmannens avgjørelse.

2.3 SAKEN OM SALG AV STOKKE NEDRE

Siden Gjøvik kommune ikke fikk konsesjon på kjøpet av Stokke Nedre ble eiendommen lagt ut for salg gjennom Koppang Landbruk og Næringsmegling. Det ble gjennomført ny takst og markedsverdien ble satt til 13 mill. kroner eksklusive inventar og løsøre. Dette er 0,5 mill. kroner lavere enn taksten fra 2017. Det går fram av saksframlegget at det i verdivurderingen er presisert at eiendommen ikke har vært brukt som gjestegård i perioden fra kommunen kjøpte gården og fram til nå. Det er derfor lagt til grunn at det vil ta tid å opparbeide et nytt utleiemarked. Fylkesmannen vurderte i sin gjennomgang av konsesjonssaken at skogen var verdsatt for høyt og at markedsverdien burde være noe lavere enn tidligere verdivurdering.

I saksframstillingen er det redegjort for at salget har vært gjennomført som en åpen budrunde der det var 3 budgivere. Siste bud kom opp i 14,6 mill. kroner inklusive inventar og utstyr. Kommunen aksepterte budet under forutsetning av kommunestyrets godkjenning.

I sin vurdering skrev rådmannen at det var en ulempe for kommunen at eiendommen selges etter så kort tid og med en lavere verditakst enn i 2017. At salget har vært gjennomført som en åpen budrunde og med flere budgivere gjør at rådmannen mente at eiendommen ble solgt til markedspris. Rådmannen viste også til risikovurderingene i sak 94/17 der det ble lagt til grunn et ev. tap eller vinning på 1-2 mill. kroner dersom kommunen måtte selge eiendommen videre. Det vises til at tapet er på 1,4 mill. kroner med tillegg av omkostninger til eiendomsmegler og ev. nettoutgifter til drift av eiendommen i 2018.

Kommunestyret godkjente salgssummen i sak 93/2018 i møte 27.9.18.

3. FORMÅL OG PROBLEMSTILLINGER

Revisjonen foreslår å avgrense prosjektet til kun å omhandler prosesser knyttet til kjøp og salg av Stokke Nedre. Det vil si at vi ikke ser på kommunens gjennomføring av prosesser i forhold til andre mulige sykehustomter, herunder gården Skumsrud. Revisjonen oppfatter at denne avgrensingen er i samsvar med det som kom fram under kommunestyrets møte 27.9.18 og i diskusjonen i kontrollutvalgsmøtet 11.10.18.

Revisjonen vil bli gjennomført som et begrenset forvaltningsrevisjonsprosjekt. Vi benytter Norsk kommunerevisorforbunds standard for forvaltningsrevisjon RSK 001 for gjennomføringen.

Formålet med prosjektarbeidet er å gjennomgå prosessene relatert til kjøpet og salget av Stokke Nedre.

Vi har formulert følgende problemstillinger:

- Er sakene om kjøp og salg av Stokke Nedre utredet på en forsvarlig måte?
 - Her vil vi særlig se på risikovurderingene som ble gjort i forbindelse med saken om kjøp av Stokke Nedre, blant annet når det gjelder vurderingene rundt konsesjon.
- Er kjøps- og salgsprosessene gjennomført på en forretningsmessig måte og i samsvar med god forvaltningsskikk?
 - Her vil vi gå gjennom selve gjennomføringen av kjøpet og salget. Det ble blant annet stilt spørsmål i kommunestyret om hvorfor det ikke ble satt som vilkår ved kjøpet at konsesjon ble gitt.
- Hvilke tiltak ble planlagt og/eller iverksatt for å sikre verdien av eiendommen etter kjøpet?
 - Verdien av eiendommen gikk ned i løpet av det knappe året kommunen var eier. Vi foreslår å undersøke hva kommunen gjorde, evt planla å gjøre for å opprettholde verdien av gården på kort og lengre sikt.

Det vil kunne oppstå behov for å endre formuleringer av problemstillingene underveis i prosjektet. Ved endringer i selve innholdet i prosjektet vil endringene bli diskutert med sekretariatet.

4. REVISJONSKRITERIER

Det overordnede utgangspunktet for revisjonskriteriene er kommuneloven (kml.) § 1 og § 23 nr. 2, samt forvaltningsloven § 17.

Vi legger til grunn at administrasjonen har plikt til å sørge for at kommunens midler forvaltes på en rasjonell og effektiv måte (jfr kommunelovens § 1) og at administrasjonen derfor bør sikre at kjøp og salg av eiendom skjer til økonomisk sett riktige betingelser, at administrasjonen opptrer profesjonelt i forhold til selger og sørger for en forsvarlig og saklig saksbehandling i samsvar med alminnelige krav til god forvaltningsskikk.

Rådmannens plikter når det gjelder forberedelse av saker som legges fram for formannskap og kommunestyret følger blant annet av kommunelovens § 23 nr. 2: *«Administrasjonssjefen skal påse at de saker som legges fram for folkevalgte organer, er forsvarlig utredet, og at vedtak blir iverksatt. Administrasjonssjefen skal sørge for at administrasjonen drives i samsvar med lover, forskrifter og overordnede instruksjoner, og at den er gjenstand for betryggende kontroll.»*

Bestemmelsen i kommuneloven utdypet ikke hva som kreves av en saksutredning for at den skal sies å være forsvarlig. Dette konkretiseres heller ikke i særlig grad i forarbeidene. Leser vi lovkommentarene tilhørende kommuneloven § 23, finner vi en merknad om at den som legger fram en sak for politisk behandling har plikt til å gjøre oppmerksom på eventuelle svakheter og ufullstendigheter i saksframlegget, herunder også eventuelle rettslige tvilsspørsmål. Vi finner også i lovkommentarene at uttrykket *tilstrekkelig* utredet er brukt synonymt med *forsvarlig* utredet. Av tilstrekkelig utredet forstår vi at beslutningsgrunnlaget skal gi tilstrekkelig informasjon for beslutningstakerne på beslutningstidspunktet.

I rapporten fra et offentlig utvalg som høsten 2014 ble nedsatt for blant annet å skulle vurdere endringer i det statlige budsjettssystemet og krav til beslutningsgrunnlag på statsnivå står det: "*Det viktigste formålet med all beslutningsinformasjon er å gjøre beslutningstaker i stand til å ta gode beslutninger.*" og "*Det er avgjørende at de som fatter beslutningene har god informasjon om problemer, mål, alternativer og konsekvenser – før beslutningene reelt sett fattes.*" Utvalget lister opp noen generelle kjennetegn ved informasjon som bør ligge til grunn for en god beslutning (s 22):

- Informasjonen viser tydelig hva som er ønsket resultat (mål) og beskriver alternative måter å oppnå målet på.
- Informasjonen er korrekt og balansert, og viser de relevante, totale konsekvensene av de beslutninger som fattes, inkludert usikkerhet knyttet til resultatene.
- Informasjonen er relevant, med et omfang som er tilpasset målgruppen.
- Informasjonen kommer i rett tid til beslutningen som skal fattes.
- Informasjonen er tilgjengelig, transparent og etterprøvbart, og har god faglig kvalitet.

Selv om målgruppen for anbefalingene fra utvalget er staten, mener revisjonen at disse generelle kjennetegnene på en god måte konkretiserer hva en kan forvente av et forsvarlig utredet saksgrunnlag i kommunene, iht kommuneloven § 23.2

Ut fra det foranstående kan man oppsummere at saksutredningen bør beskrive problemet og hva som er målet, den må inneholde relevante opplysninger og tilstrekkelig og balansert informasjon slik at kommunestyret kan få innsikt i sakens ulike sider som grunnlag for å treffe en avgjørelse. Konsekvensene av ulike løsninger må presenteres og det bør redegjøres for usikkerhet og faglige og rettslige uklarheter. Hvor store krav som skal stilles til saksutredningen, vil avhenge av avgjørelsens karakter og sakens art.

Saksframstillingen i saken om kjøp av Stokke Nedre er ganske knapp, noe revisjonen antar har sammenheng med tidsaspektet i saken. Revisjonen mener at det likevel er et krav om forsvarlig utredning, herunder at det er redegjort for usikkerhet og faglige og rettslige uklarheter.

Revisjonskriteriene vil bli nærmere utledet i forbindelse med arbeidet med revisjonsprosjektet. Den tredje problemstillingen er beskrivende og vil derfor ikke bli gjenstand for vurderinger.

5. METODE OG GJENNOMFØRING

Prosjektet vil bli gjennomført i henhold til RSK 001 Standard for forvaltningsrevisjon som er gjeldende som god kommunal revisjonsskikk fastsatt av Norges Kommunerevisorforening.

Prosjektet vil bli gjennomført ved dokumentstudier og intervjuer. Det er aktuelt å innhente dokumenter relevant for selve kjøps- og salgsprosessen, samt eventuelle dokumenter som belyser administrasjonens vurderinger knyttet til saksutredningene og forvaltningen av gården etter kjøpet.

Vi vil intervjuer rådmann og saksbehandler og eventuelt andre som har vært involvert i disse prosessene. Hvis nødvendig vil vi snakke med eiendomsmegler og ev. fylkesmannens landbruksavdeling.

Vi legger til grunn at datainnhenting i dette prosjektet ikke vil bli særlig omfattende og anslår et ressursbruk på rundt 100 timer.

Prosjektet vil startes opp i løpet av 2018 og gjennomføres i løpet av desember/januar. Vi planlegger at rapport legges fram for kontrollutvalget i slutten av januar 2019. Vi vil gi beskjed til kontrollutvalget dersom denne fremdriftsplanen blir vesentlig endret.

Prosjektarbeidet vil i hovedsak bli utført av oppdragsansvarlig revisor Reidun Grefsrud.

SAK NR. 62/2018

Gjøvik kommune

FORANALYSE: HORISONT MILJØPARK IKS

Sluttbehandles i:	Kontrollutvalget		
Behandling	Møtedato	Saksbehandler	Unntatt off.
Kontrollutvalget	29.11.2018	Kjetil Solbrækken	Nei

Saksdokumenter:

1. Foranalyse: Selskapskontroll Horisont Miljøpark IKS

Vedlegg 1

SAKSOPPLYSNINGER:

--

SAKSOPPLYSNINGER:

I felles kontrollutvalgsmøte for Gjøvik-regionen 23. august 2018 var følgende sak satt opp: *Horisont Miljøpark IKS - presentasjon av selskapet og vurdering av forundersøkelse.*

I tillegg til presentasjon av selskapet v/selskapets ledelse, la Innlandet Revisjon IKS fram mulige problemstillinger til en eventuell selskapskontroll.

Kontrollutvalgene i Gjøvikregionen (5 kommuner) fattet følgende likelydende vedtak (enstemmig):

1. *Horisont Miljøpark IKS sin presentasjon av selskapet, tas til orientering.*
2. *Kontrollutvalget ønsker mer kunnskap om selskapet, og ber Innlandet Revisjon IKS gjennomføre en foranalyse. Hensikten med foranalysen er å gi kontrollutvalgene et best mulig beslutningsgrunnlag for å vurdere behovet for gjennomføring av en felles eierskapskontroll og/eller forvaltningsrevisjon i selskapet.*

Kontrollutvalget i Søndre Land kommune fattet følgende vedtak i sitt møte 29. oktober 2018 (sak 25/2018):

1. *Kontrollutvalget tar vedtatt eierstrategi for Horisont Miljøpark IKS til orientering (vedtatt i k.styret 18.06.2018, jf. k.sak 34/18).*
2. *Innlandet Revisjon IKS bes om å ta hensyn til synspunkter om kommunen eierstrategi, fremkommet i felles kontrollutvalgsmøte den 23.08.2018, ved utarbeidelse av foranalysen. Det vises spesielt til spørsmål om:*
 - Lovligheten av eierstrategiens pkt. 3.5 om utbyttepolitikk.
 - Selskapets medvirkning ved utarbeidelse av ny eierstrategi.
 - Opplysninger om selskapets syn på eierstrategien i rådmannens saksfremlegg til kommunestyret.

Foreliggende foranalyse tar utgangspunkt i pkt 2 i vedtaket fra fellesmøte 23.8.18. Vi vil også komme inn på spørsmålene i det nevnte vedtaket fra kontrollutvalget i Søndre Land.

Vurdering:

Hensikten med en foranalyse er å gi et beslutningsgrunnlag for å avgjøre om det er formålstjenlig å gå videre med nærmere undersøkelser/revisjonsprosjekt, evt. hvilke tema/områder man ønsker å rette undersøkelsen mot. Dersom man ønsker å gå videre vil det være naturlig å bestille en prosjektplan.

Da selskapet er eid av fem kommuner, vil det være en fordel (men ingen betingelse) at alle de fem kontrollutvalgene er enige om retningsvalget.

I foranalysen er det skissert flere aktuelle tema/innfallsvinkler for gjennomføring av en selskapskontroll av Horisont Miljøpark IKS.

Innlandet Revisjon IKS er invitert til å presentere foranalysen i møtet.

Saken legges frem til drøfting, uten forslag til vedtak.

Foranalyse

SELSKAPSKONTROLL

HORISONT MILJØPARK AS

Innlandet Revisjon IKS

Innholdsfortegnelse

1	INNLEDNING	3
1.1	KONTROLLUTVALGENES BESTILLING.....	3
1.2	OM SELSKAPSKONTROLLER.....	3
1.3	GJENNOMFØRING AV FORANALYSEN	4
2	RELEVANTE FORHOLD I EN EVENTUELL SELSKAPSKONTROLL	5
2.1	OM HORIZONT MILJØPARK AS	5
2.2	SELVKOSTREGNSKAP	6
2.3	ØVRIGE FORHOLD SOM KAN REPRESENTERE RISIKO.....	8
2.4	GLT-KOMMUNENES FELLES EIERMELDING/EIERPOLITIKK	10
2.5	FELLES EIERSTRATEGI	10
2.6	OPPSUMMERING AV SELSKAPS-/EIERSKAPSKONTROLLER	11
3	VURDERING I FORHOLD TIL EN MULIG SELSKAPSKONTROLL	13
3.1	BØR DET GJENNOMFØRES ET PROSJEKT?	13
3.2	MULIGE INNFALLSVINKLER OG PROBLEMSTILLINGER	15
3.3	KOSTNADSRAMME OG FRAMDRIFT I EN EVENTUELL SELSKAPSKONTROLL	17
	REFERANSER	18
	VEDLEGG 1 FELLES EIERSTRATEGI	19
	VEDLEGG 2 OPPSUMMERING AV EIERSKAPSKONTROLL 2015	27

1 INNLEDNING

1.1 KONTROLLUTVALGENES BESTILLING

I felles kontrollutvalgsmøte for Gjøvik-regionen 23. august 2018 var følgende sak satt opp: *Horisont Miljøpark IKS - presentasjon av selskapet og vurdering av forundersøkelse*. I tillegg til presentasjon av selskapet v/selskapets ledelse, la Innlandet Revisjon IKS fram mulige problemstillinger til en eventuell selskapskontroll.

Kontrollutvalgene fattet følgende likelydende vedtak (enstemmig):

«1. *Horisont Miljøpark IKS sin presentasjon av selskapet, tas til orientering.*

2. *Kontrollutvalget ønsker mer kunnskap om selskapet, og ber Innlandet Revisjon IKS gjennomføre en foranalyse. Hensikten med foranalysen er å gi kontrollutvalgene et best mulig beslutningsgrunnlag for å vurdere behovet for gjennomføring av en felles eierskapskontroll og/eller forvaltningsrevisjon i selskapet.»*

Kontrollutvalget i Søndre Land kommune fattet følgende vedtak i sitt møte 29. oktober 2018 (sak 25/2018):

«1. *Kontrollutvalget tar vedtatt eierstrategi for Horisont Miljøpark IKS til orientering (vedtatt i k.styret 18.06.2018, jf. k.sak 34/18).*

2. *Innlandet Revisjon IKS bes om å ta hensyn til synspunkter om kommunen eierstrategi, fremkommet i felles kontrollutvalgsmøte den 23.08.2018, ved utarbeidelse av foranalysen. Det vises spesielt til spørsmål om:*

- *Lovligheten av eierstrategiens pkt. 3.5 om utbyttepolitikk.*
- *Selskapets medvirkning ved utarbeidelse av ny eierstrategi.*
- *Opplysninger om selskapets syn på eierstrategien i rådmannens saksfremlegg til kommunestyret.»*

Foreliggende foranalyse tar utgangspunkt i pkt 2 i vedtaket fra fellesmøte 23.8.18. Vi vil også komme inn på spørsmålene i det nevnte vedtaket fra kontrollutvalget i Søndre Land.

1.2 OM SELSKAPSKONTROLLER

Selskapskontroll er hjemlet i kommuneloven (koml.) § 77 nr. 5 og for øvrig nærmere omtalt i forskrift om kontrollutvalg kap. 6 (§§ 13 – 15).

Innholdsmessig deles selskapskontroll i to komponenter – eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon. Eierskapskontroll er den obligatoriske delen av selskapskontroll, jf. forskrift om kontrollutvalg § 14 første ledd: «Kontrollutvalget skal påse at det gjennomføres kontroll med forvaltningen av

eierinteressene i de selskaper som er omfattet av slik kontroll, herunder å kontrollere om den som utøver kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser i selskaper gjør dette i samsvar med kommunestyrets/ fylkestingets vedtak og forutsetninger (eierskapskontroll).»

Forvaltningsrevisjon er den frivillige delen av selskapskontroll, jf. forskrift om kontrollutvalg § 14 annet ledd: «Selskapskontrollen kan også omfatte forvaltningsrevisjon, jf. forskrift om revisjon i kommuner og fylkeskommuner kap. 3.» Den omfatter systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets vedtak og forutsetninger, jf. forskrift om revisjon § 7 første ledd.

Selskapskontroll omfatter alt kommunalt eierskap som er organisert med hjemmel i andre lover enn kommuneloven samt interkommunalt samarbeid etter kommunelovens kap. 5 som er egne rettssubjekt (§27-samarbeid). Inkludert er dermed interkommunale selskaper (IKS), aksjeselskaper og samvirkeforetak. Utenfor rekkevidden av selskapskontroll er f.eks. kommunale foretak (KF) organisert etter kommunelovens kap. 11, og interkommunalt samarbeid etter kommunelovens kap. 5 og som ikke er eget rettssubjekt (vertskommunesamarbeid etter kommunelovens §28-1). Heller ikke stiftelser omfattes av regelverket om selskapskontroll.

1.3 GJENNOMFØRING AV FORANALYSEN

Foranalysen er gjennomført av forvaltningsrevisorene Kari Robbestad og Kristian Lein i september-november 2018. Relevant dokumentasjon er innhentet fra Horisont Miljøpark IKS og eierkommunene. For å hente supplerende informasjon ble det 12. oktober avholdt et møte med Horisont Miljøpark IKS v/daglig leder Stein Giæver og økonomi-/HR-sjef Kai Løvstad.

2 RELEVANTE FORHOLD I EN EVENTUELL SELSKAPSKONTROLL

I dette kapitlet presenteres fakta knyttet til Horisont Miljøpark og kommunenes eierskap i selskapet. Vi presenterer også fakta knyttet til temaer som kan være aktuelle i en eventuell eierskapskontroll.

2.1 OM HORISONT MILJØPARK AS

Horisont Miljøpark IKS er et interkommunalt avfallsselskap eid av de fem kommunene i regionen. Eierskapet er fordelt i henhold til folketall i kommunene, Gjøvik (42,4 %), Østre Toten (21,1 %), Vestre Toten (18,7 %), Nordre Land (9,6 %) og Søndre Land (8,2 %). Selskapet ble opprettet som GLT-Avfall 11. november 1991, og skiftet i april 2017 navn fra GLT Avfall IKS til Horisont Miljøpark IKS. Selskapet hadde pr utgangen av 2017 30 fast ansatte.

Selskapsavtalen ble ikke endret etter navnebyttet, den ble kun korrigert med nytt navn. Formålet med Horisont Miljøpark IKS *«er på vegne av eierkommunene og næringsdrivende å drive avfallshåndtering bestående av innsamling, avfallstransport, behandling og omsetning innenfor de til enhver tid gjeldende konsesjonsvilkår og markedsmessige forhold.»*

Administrasjonen holder til i Dalborgmarka i Gjøvik kommune. Her ligger også Dalborgmarka Avfallsdeponi og Dalborgmarka miljøstasjon. I tillegg har selskapet ansvaret for driften av 7 andre miljøstasjoner rundt om i eierkommunene. Fra 2016 har selskapet også ansvar for renovasjon i de 5 eierkommunene.

I 2016 var omsetningen 98,8 mill kr, for 2017 var den 103,5 mill kr. For årene før var det betydelig lavere. Økningen fra 2015 til 2016 skyldtes overtakelse av renovasjonen i eierkommunene ettersom Reno Norden sendte faktura for sine tjenester til Horisont. Selskapets årsresultat var 5,7 mill i 2016 og 5,2 mill kr i 2017.

Av omsetningen i 2017 utgjorde husholdningsdelen 83,7 mill kr, mens næringsdelen utgjorde 19,8 mill kr. I 2017 var driftsinntektene på husholdningsavfall på 80,4 millioner kroner mens driftskostnadene var på kr 83,6 millioner kroner.

Etter konkursen til Reno Norden i september 2017 etablerte Horisont Miljøpark det heleide selskapet Horisont Renovasjon AS. Dette selskapet er ansvarlig for inntransport av avfall i GLT-regionen. Daglig leder og styre i Horisont Renovasjon AS er det samme som i Horisont Miljøpark AS.

Representantskapet er selskapets øverste organ og består av ordførerne i Horisonts eierkommuner, samt en representant for opposisjonen fra hver av eierkommunene. Alle er valgt for en 4-årsperiode tilsvarende kommunevalgperioden og har personlige vararepresentanter. Nåværende representantskap består av Bjørn Iddberg og Hanne Østbye Velure fra Gjøvik kommune, Guri Bråthen og Kai Magne

Rødningby fra Østre Toten kommune, Leif Waarum og Arild N. Ødegaard fra Vestre Toten kommune, Liv Solveig Alfstad og Tove Haug fra Nordre Land kommune, samt Terje Odden og Rune Selj fra Søndre Land kommune.

Selskapets styre består av 7 medlemmer, 2 fra Gjøvik kommune, ett fra hver av de fire andre kommunene og ett medlem fra og valgt av de ansatte. De øvrige medlemmene og vararepresentanter velges for en 2-årsperiode av representantskapet etter innstilling fra kommunene. Styrets leder og nestleder velges av representantskapet for en 2-årsperiode etter innstilling fra ordfører-/rådmannsgruppen i kommunene.

Dagens styre består av Kjetil Bjørklund (styreleder) og Katrine Rennan fra Gjøvik kommune, Ellen Gjerdalen fra Østre Toten kommune, Gerda Nubdal fra Vestre Toten kommune, Erik Olsen fra Nordre Land kommune og Arne Bergum (nestleder) fra Søndre Land kommune. De ansattes representant er Bjørn Berg.

Etiske retningslinjer ble utarbeidet i mai 2015. Selskapets etiske retningslinjer evalueres jevnlig og vedtas ved endring av selskapets styresammensetning. Alle nyansatte får disse utlevert som en del av deres generelle opplæring og innføring i selskapets rutiner og regelverk.

2.2 SELVKOSTREGNSKAP

Innenfor avfallsområdet (renovasjon) er det et lovmessig krav om at selvkost *skal* danne grunnlag for innbyggernes brukerbetaling. Kommunen er pålagt å ha full kostnadsdekning¹.

Kapittel 15 i avfallsforskriften omhandler fastsettelse av avfallsgebyr for håndtering av husholdningsavfall. Avfallsgebyret skal fastsettes slik at det svarer til de totale kostnadene kommunene påføres ved lovpålagt håndtering av husholdningsavfall. Selvkostprinsippet gjelder uavhengig av hvordan tjenesten er organisert.

I avfallsforskriften § 15-4 stilles det krav til at det skal foreligge separat regnskap for lovpålagt håndtering av husholdningsavfall. Dette innebærer at det for hvert regnskapsår skal utarbeides adskilte regnskap for resultat og balanse, for å etablere et tydelig skille mellom den lovpålagte håndteringen av husholdningsavfall og avfallshåndtering i markedet.

Horisont har utarbeidet et resultatregnskap for selskapet som helhet og et resultatregnskap som kun viser næringsdelen i selskapet. Balansen utarbeides kun for selskapet som helhet.

FORDELING NÆRINGS-/HUSHOLDNINGSAVFALL

Kostnadsfordelingen mellom den lovpålagte delen av avfallshåndteringen og næringsavfall skal dokumenteres og kunne kontrolleres.

¹ Lov om vern mot forurensning og om avfall (forurensningsloven) av 13.mars 1981, §34)

Selskapet har utarbeidet fordelingsnøkler for å skille husholdningsavfall og næringsavfall. Alle konti i driftsregnskapet er tilknyttet en fordelingsnøkkel. Fordelingsnøkklene skal være forholdsmessige, transparente og etterrettelige.

Horisont opplyser at de legger vekt på at prinsippet/tankegangen for fordeling er lik hvert år. Fordelingsnøkklene går gjennom årlig og i arbeidspapirene framgår hva som er grunnlaget for fastsettelsen. For mange fordelingsnøkler blir vektrapporter brukt som grunnlag, mens aktivitet/omsetning er et annet eksempel på grunnlag for fordelingsnøkler. Personal-kostnader/administrasjon er fordelt ut fra vurdering av tidsbruk.

På miljøstasjonene (utenom Dalborgmarka) er det ikke vekt, her leverer både private og næring. Næringsdrivende skal betale for å levere avfall, og det har vært en del tilfeller der bedrifter leverer til miljøstasjonene under dekke av å være private. Selskapet har hatt kontroller for å avdekke dette.

Alle anleggs- og driftsmidler fordeles etter samme fordelingsnøkler som i driftsregnskapet. Disse danner grunnlag for fordeling av avskrivningskostnaden og verdien i saldorskjema for skatteberegning av næringsvirksomheten i selskapet. Kapitalkostnaden er basert på alternativkostnadsprinsippet, det vil si at det er finansieringsnøytralt.

Selskapet transporterer kun avfall fra husholdninger og fritidsboliger. Det hentes ikke næringsavfall, unntaket er kommunalt avfall i Vestre Toten kommune. Konkurransen mot private aktører skjer, med dette unntaket, kun innen mottak av avfall, og da mest knyttet til avfall fra større prosjekter (særlig innen bygg og anlegg).

FORDELING MELLOM KOMMUNENE

Selskapets kostnader til håndtering av husholdningsavfall skal fordeles på eierkommunene etter bruk og ikke basert på eierbrøk (jfr veileder selvkost Miljødir.) Horisont opplyser at direkte inntekter og kostnader nå blir fordelt til kommunene etter antall abonnenter, øvrige inntekter og kostnader fordeles etter fordelingsnøkkel.

Fjoråret var et spesielt år, her ble det ført spesifikt pr kommune fram til utgangen av juli. For resten av 2017 slo transportutjevningen inn. Det er nå nesten full kostnadsutjevning blant kommunene ettersom kommunene blir fakturert etter antall abonnenter. 2018 er det første hele driftsåret med nåværende driftsstruktur.

Selskapet utarbeider etterkalkyle (etterberegninger) pr kommune. Etterkalkylen dokumenterer og stiller opp de faktiske kostnader og inntekter som gjennom året har vært basert på regnskapet for husholdningsavfall.

Kommunene fastsetter gebyret til abonnentene og sender ut faktura på gebyrene. Gebyret er beregnet ut fra budsjetterte nettokostnader knyttet til Horisonts renovasjonstjenester samt påslag som kommunen har for de oppgavene de gjør. Kommunens etterkalkyle viser faktiske inntekter og

kostnader til renovasjon gjennom året, både nettokostnader fra Horisont og kommunens egne kostnader. Det er kommunene som utarbeider endelig og helhetlig etterkalkyle med årets selvkostresultat. Dette resultatet legges til kommunens selvkostfond.

SELVKOSTFOND

I kommunenes felles eierstrategi for Horisont, pkt 3.5 heter det at «Avfallshåndtering for privathusholdninger er monopolvirksomhet, og skal skje i henhold til selvkostprinsippet. Selvkostfondene skal ligge i hver enkelt kommune.» Selvkostfondene ligger i eierkommunene, som er siste kostnadsledd for renovasjonstjenesten.

Horisont operer også med et «selvkostfond» i sitt regnskap i note 14, noe som ifølge selskapet er avtalt med rådmannskollegiet i Gjøvik-regionen. Selskapet mener det er noe misvisende å omtale dette som et selvkostfond, det dreier seg mer om en avsetning/buffer basert på etterkalkylen. Årsaken er at det ved utgangen av året vil være noen kommuner som har betalt for mye og noen som har betalt for lite til selskapet. Istedenfor å gjøre en avregning og kreve inn/eventuelt betale tilbake til kommunene, vurderes det som formålstjenlig at selskapet opererer med dette selvkostfondet.

ETTERDRIFTSFOND

Horisont har tre fulle deponier hvor det drives etterdrift. I de gamle deponiene er det matavfall som danner gass, dette gjør at disse deponiene er krevende å drive etterdrift på. De nye deponiene fylles blant annet med asbest, isolasjonsmateriale, noe råslam og porselen. Det dannes ikke gass fra disse deponiene.

Det avsettes årlig til etterdriftsfond og det brukes en historisk fordelingsnøkkel hvor 80 % avsettes fra næring og 20 % fra husholdning. Årsaken er at det største volumet på deponiet kommer fra næring. Vi får opplyst at det gjøres beregninger på hva som er nødvendig avsetning.

2.3 ØVRIGE FORHOLD SOM KAN REPRESENTERE RISIKO

Kilder for dette avsnittet er primært opplysninger fra Horisont Miljøpark i felles kontrollutvalgsmøte 23. august og møte mellom selskapet og Innlandet revisjon 12. oktober.

KVALITET OG BEREDSKAP FOR TJENESTENE

Selskapet har en kvalitetspolicy og en miljøpolicy. Gjennom regelverket på miljøområdet er selskapet pålagt ulike risikovurderinger. Horisont publiserer årlig en miljørapport som særlig dokumenterer miljøbelastningen som selskapets deponier representerer. Selskapet gjennomfører risikoanalyser knyttet til områder som potensielt kan representere en risiko². Eksterne revisjoner bidrar til å sikre kvalitet på miljøområdet.

² Risikoanalyser under arbeid er stedsspesifikk miljørisikoanalyse – sivevann i resipient, samt brann i granulatlager (opplyst 23.8.18).

Horisont har ikke mulighet til å holde biler og mannskaper i beredskap for f.eks å kunne avhjelpe driftsforstyrrelser ved vanskelig vær eller føre. Selskapet har i løpet av det siste året hatt større utfordringer med vær og tilgang på vikarer. Til vinteren vil Horisont etablere vinterstandplasser for å bidra til å sikre regulær drift. Dette gjelder områder der det erfaringsmessig kan være vær- og føreutfordringer.

Selskapet vil i løpet av 2019 gjennomføre en måling av ulike sider ved kundetilfredshet. Grunnen til at dette ikke ble gjennomført i år er at man har ønsket at inntransport i egenregi skulle være skikkelig innkjørt først.

KOSTNADSEFFEKTIVITET

Horisont har ikke gjennomført sammenligning med andre selskaper («benchmarking») av kostnader og effektivitet, men tilnærmer seg dette i noen grad gjennom samarbeidet i Avfall Innlandet (Horisont, GLØR, Sirkula og SØIR). I regi av dette samarbeidet er det opprettet egne grupper/fora for bl.a økonomi, inntransport og deponi. Dette samarbeidet har vist seg nyttig både for å gjøre sammenligninger, og for å drøfte felles utfordringer og mulige utviklingsretninger for selskapene og bransjen samlet.

Ifølge daglig leder driver selskapet innhenting/inntransport billigere nå enn tilfellet var med Reno Norden (tatt utgangspunkt i de to månedene med ny kontrakt fram til konkursen i Reno Norden september 2017).

RISIKOVURDERINGER VED INVESTERINGER OG DELTAGELSE I ANDRE SELSKAPER

Større investeringsprosjekter blir gjennomført som prosjekter, med egen prosjektorganisering, som regel blir det brukt ekstern konsulentbistand. Dette gjaldt også da det ble gjennomført anbud på inntransporten i 2017, som Reno Norden vant.

I tillegg til Horisont Renovasjon AS (100%) eier Horisont 25 % av Mjøsanlegget³ og 15% i Østlandet Gjenvinning⁴. De to siste er selskaper der Horisont har vært medeier i mange år. Det har i løpet av de senere årene ikke vært vurdert å gå inn i nye selskaper. Horisonts eierandel i Østlandet Gjenvinning er strategisk i den forstand at Horisont ikke kan konkurrere i markedet for næringsavfall så lenge de har denne aksjeposten. Dette er et strategisk spørsmål som kommer opp med jevne mellomrom, og foreløpig har styret ikke ønsket å endre denne strategien.

PRAKTISERING AV LOVREGLER KNYTTET TIL OFFENTLIGE ANSKAFFELSER

Selskapet anser at det er underlagt anskaffelsesregelverket. I praksis betyr dette at alle anbud over 1,1 mill kr legges ut på Doffin, mens det ved mindre anskaffelser søkes hentet inn tilbud fra minst tre aktører. Det føres protokoll⁵. Selskapet har pr i dag ingen rammeavtaler, men vil i løpet av nærmeste

³ Mjøsanlegget AS er et behandlingsanlegg for matavfall som ligger på Lillehammer.

⁴ Østlandet Gjenvinning AS ble etablert i 2003, og er i dag størst innen næringsavfall i Hedmark og Oppland.

⁵ Innlandet revisjon har fått overlevert protokoll fra to anskaffelser.

framtid vurdere å inngå noen slike. Grunnen er at rammeavtaler vil kunne forenkle innkjøp, særlig gjelder dette mindre innkjøp.

2.4 GLT-KOMMUNENES FELLES EIERMELDING/EIERPOLITIKK

Kommunene i Gjøvik-regionen har siden 2009 laget eierskapsmeldinger årlig. Meldingene behandles hvert år i kommunestyrene.

Eierskapspolitikken ble revidert i 2016. De viktigste punktene fra revideringen var ifølge eierskapsmelding 2016 (s. 5):

- *Klarere skille mellom kommunal forvaltning og konkurransebasert, økonomisk virksomhet. Dette for å møte EØS-regelverk i.f.t. offentlig støtte, unngå kryssubsidiering og mulig strengere lovverk i fremtiden.*
- *Tydeligere ansvar, krav og forventninger til styremedlemmer og valgkomite. Forslag til de fleste endringer foreligger allerede i lovverk og ulike anbefalinger.*
- *Klarere og felles eierstrategier med bl.a. klarere målsettinger for selskapene samt felles eierstrategimaler. Dette for å møte enkelte anbefalinger i revisjonsrapporten fra Innlandet revisjon.»*

Eierskapspolitikk omtales som (jf s 3) *«de overordnede premisser som kommunene har lagt til grunn for forvaltningen av sine selskaper og eierandeler. Dette refererer seg til hva slags systemer, retningslinjer og rutiner kommunene har for utøvelse av sitt eierskap. Eierskapspolitikken utgjør rammeverket for kommunens eierstyring.»*

Eierstrategier utgjør *«den politikk kommunen har overfor de ulike selskapene for å sikre at selskapene ivaretar de målsettingene som eierne har satt.»*

Eierskapsmeldingene for selskapene hvor kommunene er eiere er laget etter felles «mal», men er tilpasset den enkelte kommune. Omtalen av hvert selskap er ganske kortfattet, og beskriver formål, ledelse/styre, motivasjon for eierskapet, generelt om eierskapet og kommentar økonomi.

2.5 FELLES EIERSTRATEGI

Kommunestyrene i eierkommunene behandlet i mai/juni 2018 felles eierstrategi for Horisont Miljøpark IKS, se vedlegg 1. Kommunestyrebehandlingen ga følgende resultat (i kronologisk rekkefølge:

Gjøvik vedtok enstemmig felles eierstrategi med følgende endringer (3.5.18, sak 47/18):

«3.5 Siste setning i tredje avsnitt strykes (om 50% av resultat skal deles ut som utbytte)

4.2.2 Første avsnitt: Stryke «styrets leder og nestleder velges.....» og resten av avsnittet (2 setninger)

4.2.3 Første setning: Valg til styret, herunder valg av leder og nestleder, foretas av representantskapet etter innstilling fra selskapets valgkomité.

Styret bør være sammensatt slik at....»

Østre Toten vedtok enstemmig felles eierstrategi som framlagt (9.5.18, sak 50/18).

Nordre Land vedtok enstemmig felles eierstrategi med følgende endringer (15.5.18, sak 59/18):

Kap 3.5: Siste setning i tredje avsnitt strykes (om 50 % av resultatet skal deles ut som utbytte).

Kap 4.2.2: første avsnitt: stryke «styrets leder og nestleder velges av representantskapet for en 2-årsperiode etter innstilling fra ordfører-/rådmannsguppen i kommunene. De øvrige medlemmene og vararepresentanter velges for en to-årsperiode av representantskapet etter innstilling fra kommunene.»

Kap 4.2.3: første setning vedtatt å lyde: «Valg av styre, herunder valg av leder og nestleder, foretas av representantskapet etter innstilling fra selskapets valgkomite. Styret bør være sammensatt slik at det til sammen består av den kompetanse som er relevant for selskapet.»

Søndre Land vedtok enstemmig felles eierstrategi som framlagt (18.6.18, sak 34/18).

Vestre Toten vedtok enstemmig felles eierstrategi med følgende endring (21.6.18, sak 67/18):

«Siste avsnitt i pkt 3.5 strykes (Selskapet skal over tid utbetale minimum 50 % av resultat etter skatt fra næringsdelen). Tilsvarende tas ut fra den innledende oppsummeringen.»

Det framgår ovenfor at kommunestyrene i Østre Toten og Søndre Land godkjente eierstrategien uten endringer. Vedtakene i Gjøvik, Nordre Land og Vestre Toten innebærer at de ikke godkjente forslaget om at selskapet skal utbetale minimum 50% av resultat etter skatt fra næringsdelen. Vedtakene i Gjøvik og Nordre Land betyr dessuten at disse kommunene ikke godkjente at styrets leder og nestleder velges av representantskapet⁶. Siste del av vedtaket i de to kommunene betyr at valg av styre skal skje etter innstilling selskapets valgkomité, og ikke en regional valgkomité.

Så langt ledelsen i Horisont Miljøpark kjenner til er det ikke avklart hvilke konsekvenser dette har for kommunenes strategiarbeid, evt om det er blitt gjort initiativ til å utarbeide en ny eierstrategi⁷.

2.6 OPPSUMMERING AV SELSKAPS-/EIERSKAPSKONTROLLER

SELSKAPSKONTROLL 2007

Siste selskapskontroll i Horisont Miljøpark/GLT-Avfall ble foretatt i 2007. Kontrollen hadde følgende problemstillinger:

⁶ Det framgår av selskapsavtalen § 5 at 6 styremedlemmer velges av representantskapet, og at ett medlem velges av de ansatte. Det framgår også at styremedlemmer velges for ett år.

⁷ Vi har ikke undersøkt status etter 12.10.18.

- Drives selskapet i tråd med lover og regler for selvkost, og sikres det at det ikke skjer krysssubsidiert mellom monopolvirksomheten (husholdningsavfall) og forretningsvirksomheten (næringsavfall)?
- Utøves kommunens eierinteresser i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger, herunder selskapsavtale og vedtekter?
- I hvilken grad foretar selskapet egnevaluering av sin egen virksomhet mht. effektiv drift, produktivitet mv, og er selskapets praksis på området tilfredsstillende?
- Hvordan arbeider selskapet med etikk og omdømme?
- Hvordan oppleves kommunenes eierstyring av GLT-Avfall IKS, og er kommunenes eierstyring tilfredsstillende?

Det ble laget konklusjoner på alle problemstillingene i prosjektet. I rapporten ble det anbefalt at GLT-Avfall utarbeider grunnlag og dokumentasjon til bruk i selvkostregnskap i henhold til bestemmelsene i forurensningsloven om avfallsgebyr, retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester, samt veileder om beregning av kommunale avfallsgebyrer fra Statens forurensningstilsyn⁸.

EIERSKAPSKONTROLL GLT-KOMMUNENE 2015

Kontrollutvalgene i Gjøvik, Østre Toten, Vestre Toten, Søndre Land og Nordre Land bestilte i 2014 et felles revisjonsprosjekt med formål å evaluere etterlevelsen av de fem kommunenes eierskapspolitikk. Rapport fra dette prosjektet ble lagt fram i mars 2015. Rapporten beskriver blant annet hvordan de enkelte punktene i eierskapspolitikken var fulgt opp i de åtte selskapene som ble omfattet av selskapskontrollen. GLT-Avfall IKS var ett av disse selskapene. I vedlegg 2 følger en oppsummering av rapporten.

Av relevans for GLT-Avfall IKS ble det fremmet følgende konklusjoner i rapporten:

- Kommunene bør sammen vurdere om det er behov for å inngå en eieravtale/aksjonæravtale.
- Sammensetningen av styret bør skje etter en vurdering av selskapenes kompetansebehov. For å bidra til dette bør det opprettes en valgkomité. Det er en fordel om det er fastsatt retningslinjer for denne komitéen, der behovet for relevant kompetanse i styret kommer tydelig fram.
- Det bør etableres utbyttepolitikk for den konkurranseutsatte delen av GLT-Avfall.

Vi oppfatter den felles eierstrategien som en form for eieravtale. Forholdene omtalt i de to siste punktene ovenfor er behandlet i eierstrategien.

⁸ Vi går ikke inn på hvordan denne anbefalingen ble fulgt opp, men vil komme inn på selvkostbestemmelsene i drøfting av mulige temaer for selskapskontroll i kapittel 3.

3 VURDERING I FORHOLD TIL EN MULIG SELSKAPSKONTROLL

3.1 BØR DET GJENNOMFØRES ET PROSJEKT?

Når vi vurderer om det bør gjennomføres en forvaltningsrevisjon i kommuner knyttet til et spesielt tema/område legger vi gjerne til grunn følgende kriterier:

- Er området viktig, f.eks ved at det legger beslag på store ressurser eller ved at det har stor betydning for brukere?
- Er det risiko for å avdekke vesentlige avvik i forhold til de vedtak, forutsetninger og mål som er satt for virksomheten?
- Er kommuneadministrasjonen i gang med mulige risikoreducerende tiltak på området? I så fall er nytteverdien av revisjon mindre.
- Er temaet reviderbart? Er det mulig å finne gode revisjonskriterier? Er det mulig å finne gode data?

Vi vil i første omgang knytte vurderingen av selskapskontroll i Horisont Miljøpark opp mot disse kriteriene, der disse er tilpasset vurdering av en selskapskontroll. Deretter skisseres i kapittel 3.2 mulige innfallsvinkler og problemstillinger.

1. Er dette et viktig område, f.eks ved at det legger beslag på store ressurser?

Renovasjon er et viktig område. Omsetningen i selskapet var i 2017 103,4 millioner, hvorav husholdningsavfall utgjorde mer enn 80 prosent. I tillegg til stor økonomisk aktivitet/verdi for regionen, så er Horisont Miljøpark et selskap som alle innbyggere har et forhold til gjennom innhenting av abonnentenes avfall. Selskapet er også en viktig aktør ved at det bidrar til å resirkulere og nyttiggjøre innbyggernes avfall.

2. Er det risiko for å avdekke vesentlige avvik i forhold til de vedtak, forutsetninger og mål som er satt for virksomheten?

Selvkost er et komplisert område hvor risiko for avvik er stor. Det er viktig at det foreligger et klart skille mellom husholdningsavfall og næringsavfall for å unngå krysssubsidiering mellom lovpålagt og kommersiell virksomhet. Det er videre viktig at kun kostnader som vedrører håndtering av husholdningsavfall er med i selvkostregnskapet, ettersom dette gir grunnlag for fastsettelse av renovasjonsgebyr.

I kapittel 2.3 er det pekt på øvrige områder som kan representere en risiko for virksomheten. Andre risikoområder, som er berørt i selskapskontroller av andre renovasjonsselskaper, er blant annet:

- Etikk og arbeidsmiljø
- Oppnåelse av nasjonale mål for kildesortering og materialgjenvinning.

Temaene etikk og arbeidsmiljø ble berørt i selskapets presentasjon 23.8.18, her framgikk at det har vært arbeidet med disse områdene⁹. Når det gjelder mål for kildesortering og gjenvinning oppfatter vi at selskapet mener å oppfylle disse¹⁰.

I en selskapskontroll bør det i tillegg til å fokusere på forhold i selskapet, også rettes oppmerksomhet mot eierstyringen. Denne delen av selskapskontrollen utgjør eierskapskontrollen, som er en obligatorisk oppgave for kontrollutvalget, jf kapittel 1.2 foran. I en eventuell eierskapskontroll vil oppmerksomheten rettes mot kommunenes eierstyring, og om denne er i samsvar med gitte føringer og anbefalinger. Som det framgår av kapittel 2.4 – 2.6 har eierkommunene laget felles eiermelding for selskapet, det er relativt nylig foretatt en gjennomgang av kommunenes eierforvaltning, samt at kommunestyrene inneværende år har behandlet en felles eierstrategi for Horisont Miljøpark IKS. Vi kommer tilbake til en mulig vinkling på en eventuell eierskapskontroll i kapittel 3.2.

3. Er administrasjonen i gang med mulige risikoreduserende tiltak på området?

Når det gjelder selvkost og skille mellom husholdnings- og næringsavfall, har selskapet, for å redusere risikoen for krysssubsidiering, jobbet med fordelingen av kostnader mellom husholdning og næring. Det er utarbeidet fordelingsnøkler for kostnader som ikke kan fordeles direkte til den lovpålagte eller den kommersielle aktiviteten, selskapet har også lagt inn dokumentasjon på vurderingen av disse. Fordelingsnøklerne er knyttet direkte til konti i driftsregnskapet slik at selskapet kan ta ut separat regnskap for næringsdel og husholdningsavfall. Vår oppfatning er at selskapet ser ut til å ha gode rutiner for fordeling av kostnader til husholdningsavfall og næringsavfall.

Når det gjelder temaene nevnt i kapittel 2.3 er selskapet i gang med, eller planlegger tiltak som kan redusere eventuell risiko. Vi vil bl.a trekke fram at Horisont planlegger en kundetilfredshetsundersøkelse, selskapet samarbeider med andre renovasjonsselskaper i Mjøsregionen knyttet til kostnadsparametere og andre ting, samt at selskapet organiserer større investeringer som interne prosjekter, der man som regel henter ekstern kompetanse. Eierskapet i Østlandet Gjenvinning AS utgjør en mindre eierpost, men har stor betydning for Horisonts strategi på næringsavfall-området ettersom den medfører at Horisont ikke tilbyr transport av næringsavfall.

4. Er temaet reviderbart? Er det mulig å finne gode revisjonskriterier?

Når det gjelder selvkostområdet finnes det relevante revisjonskriterier i avfallsforskriften og i retningslinjer og veileder, jf Kommunal- og moderniseringsdepartementet (2014) og Klima- og miljødirektoratet (2014)¹¹.

⁹ Det ble vist til dialog med Arbeidstilsynet, bl.a knyttet til krevende arbeidsforhold sist vinter. Etske retningslinjer ble vedtatt i 2015. Selskapets etske retningslinjer evalueres jevnlig og vedtas ved endring av selskapets styresammensetning. Alle nyansatte for disse utlevert som en del av deres generelle opplæring og innføring i selskapets rutiner og regelverk.

¹⁰ For å nå målet om 80 prosent avfallsgjenvinning i Norge innførte myndighetene i 2009 et forbud mot deponering av nedbrytbart avfall. I følge årsrapport 2017 (s 8) hadde Horisont i 2017 en «sorteringsgrad/ombruksgrad» på ca 88 % av mottatt tonnasje.

¹¹ I eierstrategien for Horisont Miljøpark, kapittel 3, heter det at «Selskapet skal konkurrere på lik linje med andre aktører når det gjelder markedet for næringsavfall».

En eventuell undersøkelse av innkjøpsvirksomheten i Horisont vil måtte ta utgangspunkt i lov og forskrift for offentlige anskaffelser.

Vurdering av kostnader, service og beredskap må sannsynligvis, i hvert fall delvis, ta utgangspunkt i sammenligninger med andre bedrifter i samme bransje¹². Vi vil også trekke fram at effektiv avkastning på kapital, kundetilfredshet og effektiv drift er trukket fra i kommunenes eierstrategi¹³.

Ved en eventuell eierskapskontroll vil revisjonskriteriene ta utgangspunkt i felles eierskapspolitikk, eierskapsmelding, samt anbefaling fra KS om «*eierskap, selskapsledelse og kontroll med kommunalt/fylkeskommunalt eide selskaper og foretak*» som danner noen allmenne «kjøreregler» for kommunenes eierskapsutøvelse.

3.2 MULIGE INNFALLSVINKLER OG PROBLEMSTILLINGER

Som det framgår av drøftingen foran finnes det en rekke tenkelige problemstillinger. For å lette drøftingen så vil vi gruppere dem i tre:

- Eierskapskontroll av Horisont Miljøpark.
- Forvaltningsrevisjon av selvkostområdet.
- Forvaltningsrevisjon med utgangspunkt i temaene presentert i kapittel 2.3.

EIERSKAPSKONTROLL

I eierskapskontrollen lagt fram i 2015 var GLT-avfall ett av selskapene som ble undersøkt. Selv om kontrollen også omfattet flere andre selskaper, så mener vi at kontrollen rettet mot GLT Avfall også ville sett omtrent slik ut dersom eierskapskontrollen kun hadde omfattet GLT-Avfall. Som det går fram av kapittel 2.6 så er anbefalingene fra kontrollen fulgt opp i felles eierstrategi¹⁴. Selv om navnet på selskapet er endret, så mener vi at gjennomføringen av eierskapskontroll i 2014/2015 taler for å avvente en eventuell eierskapskontroll.

Det som eventuelt kan tale for å vurdere en eierskapskontroll er nye rammer for utøvelsen av eierskapet etter 2014/2015, og da spesielt:

- Revidering av eierskapspolitikken i 2016.

Selskapet må legge frem adskilte resultatregnskaper for husholdningsavfall og næringsavfall, dvs mellom den virksomheten som er konkurranseutsatt og ikke. Kryssubsidiering mellom husholdningsavfall og næringsavfall må ikke forekomme.»

¹² Det er gjennomført forvaltningsrevisjon i andre renovasjonsselskaper med tilsvarende problemstillinger (se referanseliste). Her kan man eventuelt finne aktuelle revisjonskriterier.

¹³ «Selskapet skal ha en kapitalstruktur som er tilpasset virksomheten, og som gir en effektiv drift, samt en tilfredsstillende avkastning på investert kapital.» ..., Eierne forventer at selskapet har fokus på effektiv drift. Tjenestene som ytes (produseres) skal være av høy kvalitet, slik at kundetilfredsheten er høy. Eierne forventer at selskapet ivaretar kommunenes plikter og pålegg innenfor langsiktig og systematiske arbeid med avfallshåndtering.

Selskapet bør måles mot andre tilsvarende selskaper hva gjelder både effektivitets- og kvalitetsindikatorer.»

¹⁴ Presisering: Vi har ikke tatt stilling til om kommunenes oppfølging kan anses som «god» eller «dårlig».

- Felles eierstrategi, herunder behandlingen av denne i kommunestyrene våren 2018.

De viktigste prinsippene bak endringen i eierskapspolitikken framgår i kapittel 2.4. Slik vi vurderer det er endringene i eierskapspolitikken i stor grad inkludert i eierstrategien. Vi vil derfor konsentrere oss om denne.

Som tidligere nevnt er status for den felles eierskapsstrategien uavklart, og det er usikkert hvordan ulike vedtak i kommunestyrene vil bli håndtert videre. Vi legger derfor til grunn at pr dags dato ikke foreligger noen felles eierstrategi, i hvert fall for de deler av strategien der kommunestyrevedtakene ikke er identiske (valg av styre og utbyttepolitikk). Etter vårt syn er disse delene av eierstrategien så vidt sentrale at det er tvilsomt om det er hensiktsmessig å følge opp de øvrige punktene. Dessuten er det som nevnt usikkert om disse deler av strategien faktisk er gjeldende. Som nevnt i kapittel 3.1 kan deler av kapittel 3 i eierstrategien, i den grad den anses å gjelde, fungere som kilde for revisjonskriterier for problemstillinger som tar utgangspunkt i forvaltningsrevisjon av selskapet. Vi kommer tilbake til dette nedenfor.

Spørsmålene kontrollutvalget i Søndre Land har tatt opp går på to forhold: lovligheten av deler av strategien (utbyttepolitikk) og (graden av) samarbeid mellom selskapet og rådmannsutvalget ved utarbeidelsen av strategien. Etter vårt syn er det ikke naturlig at en eierskapskontroll tar for seg samarbeidet mellom rådmann og selskap i forberedelsen av sak til kommunestyret. En revisjon med et slikt tema må eventuelt håndteres med basis i om rådmannens saksforberedelse har vært tilstrekkelig. I så fall vil en revisjon med dette som tema måtte rettes mot kommunen, og ikke selskapet i en selskapskontroll.

Når det gjelder lovligheten av en utbyttepolitikk av den typen det legges opp til i pkt 3.5 i eierskapsstrategien vil vi fremme to momenter. For det første har tre av de fem kommunestyrene vedtatt å ta ut formuleringen om at utbyttet over tid skal utgjøre minimum 50 % av resultat etter skatt fra næringsdelen. Dette utgjør etter vårt syn en sentral del av den foreslåtte utbyttepolitikken, og det er dermed usikkert om status for resten av punktet om utbyttepolitikk. Det andre vi vil trekke fram er at eierskapsstrategien er vedtatt av kommunestyrene, og at det ikke ligger innenfor selskapskontrollens mandat å kontrollere lovligheten av kommunestyrevedtak. Vi viser for øvrig til hva som er sagt ovenfor ang rådmannens saksframlegg.

SELVKOSTOMRÅDET

Dersom kontrollutvalget velger å gjennomføre en forvaltningsrevisjon på dette området, kan følgende problemstillinger være mulige utgangspunkt for en forvaltningsrevisjon.

- Gir selskapets rutiner og praksis for utarbeiding av selvkostregnskap grunnlag for riktig fastsetting av gebyrer i kommunestyrene?
- Ivaretas pålagt regnskapsmessig skille mellom nærings- og husholdningsavfall?
- Ivaretas kostnadsfordelingen mellom kommunene slik at regelverket på området oppfylles?

Som nevnt i kapittel 3.1 ser selskapet blant annet ut til å ha gode rutiner for fordeling av kostnader til husholdningsavfall og næringsavfall. Vår vurdering er derfor at risikoen på dette området ikke er

spesielt stor. På den annen side er dette et sentralt område for ethvert renovasjonsselskap, selskapet har stor betydning for regionen og dens innbyggere, samt at det ble avdekket vesentlige avvik på dette området i forrige selskapskontroll (2007).

ØVRIGE TEMAER

Temaer som var drøftet i kapittel 2.3 var:

- Kvalitet og beredskap for tjenestene
- Kostnadseffektivitet
- Risikovurderinger ved investeringer og deltagelse i andre selskaper
- Innkjøp

Vår gjennomgang peker ikke på noen klare risikoområder innen disse temaene, samtidig som disse er gjenstand for oppfølging fra selskapets side. Hvis vi skulle trekke fram noe for videre oppfølging i en selskapskontroll, så vil vi foreslå å prioritere temaene kundetilfredshet/beredskap, samt kostnadseffektivitet. Dette er dessuten områder som er trukket fram i kommunenes eierstrategi. Problemstillinger kan f.eks være:

- Hvor effektivt drives selskapet, bl.a sett i forhold til lignende selskaper?
- Hvordan sikrer selskapet kvaliteten og beredskapen for tjenestene?

Kvalitet defineres her som opplevd kvalitet for brukerne av Horisont sine tjenester. Beredskap kan knyttes både til myndighetsbestemte pålegg på miljøområdet og forventninger og mål knyttet til selskapets tjenester.

3.3 KOSTNADSRAMME OG FRAMDRIFT I EN EVENTUELL SELSKAPSKONTROLL

Vi forutsetter at kontrollutvalgene eventuelt vil komme tilbake til bestilling av en prosjektplan, som vil inneholde problemstillinger, metodebruk, revisjonskriterier, og økonomisk/tidsmessig ramme for en eventuell selskapskontroll.

Ressursbruken til et eventuelt prosjekt er blant annet avhengig av følgende forhold:

- Antall problemstillinger som ønskes undersøkt
- Hvor omfattende datagrunnlag det er nødvendig å samle inn for å vurdere kommunens praksis opp mot revisjonskriteriene
- Hvilke metoder som benyttes for å framskaffe datagrunnlaget
- Hvor kompliserte og krevende vurderinger som må foretas
- Hvor godt dokumentert og tilgjengelige data fra kommunens systemer er

Dersom kommunene ønsker å bestille en selskapskontroll vil vi komme tilbake med en prosjektplan der metode og ressursbruk vil bli nærmere beskrevet.

REFERANSER

Gjøvik/Østre Toten/Vestre Toten/Søndre Land/Nordre Land (2018): *Horisont Miljøpark AS (tidligere GLT-Avfall IKS) Felles eierstrategi for kommunene.*

Innlandet Revisjon IKS (2007): *Selskapskontroll av GLT-avfall IKS.* Rapport 8/2007.

Innlandet Revisjon IKS (2014): *Selskapskontroll - Etterlevelse av felles eierskapspolitikk i Gjøvik-regionen.* Rapport 11-2014.

Klima- og miljødepartementet (2017): *Avfall som ressurs – avfallspolitikk og sirkulær økonomi.* Meld. St. 45 (2016 – 2017).

Kommunal- og moderniseringsdepartementet (2014): *Retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester.* H-3/14.

KomRev Nord (2015): *Selvkost på avfallstjenester i Hålogaland Ressursselskap.*

Miljødirektoratet (2014): *Beregning av kommunale avfallsgebyr Utdypning av avfallsforskriftens kapittel 15.* Veileder M-258/2014.

Oslo kommune Kommunerevisjonen (2015): *Kildesortering.* Rapport 08/2015.

Oslo kommune Kommunerevisjonen (2015): *Gebyrer og effektivitet.* Rapport 21/2015.

Revisjon Midt-Norge AS (2016): *Rapport fra selskapskontroll Envina IKS.* På oppdrag fra Midtre Gauldal, Melhus og Klæbu kommuner. April 2016.

Rogaland revisjon IKS (2017): *Selskapskontroll IVAR IKS.* Eierkommunene, mai 2017.

Telemark Kommunerevisjon (2017): *Bjorstaddalen Avfallsanlegg AS- Organisering og selvkost.* 2017 :: 406 007.

VEDLEGG 1 FELLES EIERSTRATEGI

HORISONT Miljøpark IKS (tidligere GLT-Avfall IKS)

FELLES EIERSTRATEGI FOR KOMMUNENE

Gjøvik / Østre Toten / Vestre Toten / Søndre Land / Nordre Land

Behandlet av kommunestyrene i:

Gjøvik
Østre Toten
Vestre Toten
Søndre Land
Nordre Land

SAMMENDRAG

- Selskapet er et heleid interkommunalt selskap, eid av kommunene i Gjøvik-regionen.
- Eierstrategien skal danne plattform for en god styringsdialog, samt gi mål og en klar retning på hva eierne vil med selskapet.
- Selskapets øverste eierorgan er representantskapet, og eiernes styringsmulighet skjer gjennom representantskap og styre.
- Eierne forventer at selskapet har fokus på effektiv drift, og tjenestene som ytes (produseres) skal være av høy kvalitet.
- Eierne forventer at selskapet ivaretar kommunenes plikter og pålegg innenfor langsiktig og systematiske arbeid med avfallshåndtering.
- Selskapet skal ha en kapitalstruktur som er tilpasset virksomheten, og som gir en effektiv drift, samt en tilfredsstillende avkastning på investert kapital.
- Eierutbytte fra selskapet kan kun beregnes og tas fra et eventuelt overskudd i næringsdelen. Eierne forventer en forutsigbar utbyttepolitikk fra selskapet. Forutsigbarhet oppnås ved at styret hvert år i oktober legger frem en rullerende treårs utbytteplan for eierne. Selskapet skal over tid utbetale minimum 50 % av resultat etter skatt fra næringsdelen.
- Selskapet skal ha klare og definerte etiske retningslinjer, innenfor områdene arbeidsmiljø, sosial dumping og antikorrupsjon, som også gjelder for underleverandører.
- Valg til styre bør skje etter innstilling fra en regional valgkomité, og styret bør være sammensatt slik at det til sammen består av den kompetanse som er relevant for selskapet.
- Det skal utarbeides et system for styreevaluering.

FELLES EIERSTRATEGI FOR KOMMUNENE	1
SAMMENDRAG	2
1.0 BAKGRUNN	4
1.1 Hvorfor eie?	4
1.2 Valg av selskapsform	4
1.3 Om virksomhet og bransjetilhørighet	4
1.4 Virksomhetens rolle i forhold til kommunen og kommuneplan	5
2.0 VIRKSOMHETENS FORMÅL	5
3.0 EIERS FORVENTNINGER	5
3.1 Økonomisk risikoprofil og struktur	5
3.2 Effektivitet, kvalitet og utvikling	6
3.3 Konkurrans- og markedsforhold	6
3.4 Etikk og miljø	6
3.5 Avkastning, utbytte og eieruttak	6
4.0 EIERDIALOG OG STYRINGSMODELL	7
4.1 Oppfølging av målsetninger og rapportering	7
4.2 Styringsorgan	7
4.2.1 Representantskapet	7
4.2.2 Styret	7
4.2.3 Valg til styre	7
4.2.4 Styreevaluering	8
4.3 Løpende oppfølging	8
4.4 Informasjonsdeling	8

1.0 BAKGRUNN

1.1 Hvorfor eie?

Selskapet er et heleid kommunalt selskap (interkommunalt selskap - IKS).

Fordeling av eierandelene er som fig: Gjøvik kommune 42,03 %, Østre Toten kommune 21,19 %, Vestre Toten kommune 18,57 %, Nordre Land kommune 9,74 %, Søndre Land kommune 8,47 %

Kommunenes formål med sitt eierskap i selskapet er:

1. Å oppfylle kommunenes forpliktelser etter forurensingsloven, knyttet til innsamling og gjenvinning av ressursene i husholdningsavfallet.
2. Å gi et fremtidsrettet og bærekraftig tjenestetilbud, som vektlegger eierkommunenes ambisjoner om reduserte utslipp av klimagasser og lokal og regional utnyttelse av ressursene i husholdningsavfallet, herunder gjenvinning av energi, materialer og næringsstoffer på kommersiell basis.
3. Å gi et kostnadseffektivt tjenestetilbud.
4. Å gi et brukervennlig, fleksibelt og likeverdig tjenestetilbud for innbyggerne, som på en positiv måte stimulerer til bærekraftige holdninger og adferd. Selskapet er eierkommunenes primærrådgiver i avfallsrelaterte spørsmål.

1.2 Valg av selskapsform

Selskapet ble etablert som et interkommunalt selskap (IKS) i 1991. Bakgrunnen for etableringen var å drive det interkommunale avfallsbehandlingsanlegget i Dalborgmarka. Som IKS kan selskapet kun eies av kommuner, fylkeskommuner eller andre interkommunale selskaper.

Selskapsformen IKS ble i sin tid utviklet for samarbeid om oppgaver av mer forretningsmessig karakter. IKS-modellen innebærer at kommunenes ansvar og innflytelse er noe begrenset, og kommunenes administrative rolle noe svekket, da linjen går direkte fra kommunestyret til representantskapet.

Selskapet er underlagt lov om interkommunale selskaper.

Eierne har samlet sett et ubegrenset ansvar for en prosentandel (eierandel) av selskapets forpliktelser.

Selskapets øverste eierorgan er representantskapet, og eiernes styringsmulighet skjer gjennom representantskap og styre.

Grunnlag for valg av selskapsform ble i sin tid basert på en vurdering ut i fra muligheter og begrensninger med ulike eierformer. Faktorer som var bestemmende var risiko, fleksibilitet og grad av eierstyring, konkurranseforhold, samt økonomiske hensyn og forpliktelser iht lover og forskrifter.

1.3 Om virksomhet og bransjetilhørighet

Avfalls- og gjenvinningsbransjen har hatt en betydelig utvikling de siste tiårene. Tidligere hentet man søppel, mens nå er fokuset på å utnytte ressursene i avfallet og sørge for en trygg håndtering av farlig avfall. Prioriteringer i avfallsbransjen skal følge avfallshierarkiet hvor avfallsforebygging, ombruk, materialgjenvinning er høyest prioritert. Deretter kommer energiutnyttelse og

sluttbehandling/deponi. Regjeringen la fram en ny stortingsmelding «Avfall som ressurs – avfallspolitikk og sirkulær økonomi» 21.06.17. Meldingen vektlegger avfallsforebygging, økt ombruk og materialgjenvinning.

Kommunene har ansvaret for å samle inn avfall fra husholdninger, og sikre forsvarlig håndtering av avfallet. Prinsippet om at forurensere betaler gjelder og alle kostnader forbundet med lovpålagt håndtering av husholdningsavfall dekkes over avfallsgebyret.

1.4 Virksomhetens rolle i forhold til kommunen og kommuneplan

Selskapet er av kommunestyrene i eierkommunene tildelt driftsansvar for renovasjonsordningen. Med hjemmel i Forurensningsloven § 83 delegerer kommunene oppgaver, og myndighet til å treffe enkeltvedtak etter denne forskrift, til selskapet.

Selskapet skal ivareta de roller og utføre de oppgaver som eierne anser som hensiktsmessig for å realisere eiernes formål med selskapet. Eierne ønsker med dette å gi selskapet et entydig mandat og handlingsrom for sine strategiske og faglige vurderinger.

Selskapet skal utøve sin virksomhet i tråd med eiernes mål og strategier hva gjelder miljø og klima, i respektive kommuneplaner. På sikt bør en felles Energi og Klimaplan for eierkommunene være førende for selskapets virksomhet. En felles Avfallsplan bør også vurderes.

2.0 VIRKSOMHETENS FORMÅL

Formålet med selskapet er på vegne av eierkommunene å drive avfallshåndtering bestående av innsamling, transport, behandling og omsetning innenfor de til enhver tid gjeldende konsesjonsvilkår og markedsmessige forhold. Selskapet skal sørge for at det både ved utbygging og drift av de interkommunale avfallsløsningene, legges vekt på de miljømessige forhold i tråd med myndighetenes krav. Etter anmodning fra en eller flere av kommunene kan selskapet ta på seg oppgaver som det er naturlig å utføre. På eget initiativ skal selskapet analysere situasjonen i avfallssektoren og komme med tilrådninger om nye tiltak eller endringer. Selskapet kan tegne selskaper som er organisert i henhold til norsk aksjelovgivning, alene eller i samarbeid med andre. Selskapet kan opprette samarbeid eller IKS med andre kommuner eller IKS, når disse driver innen avfallsrelatert virksomhet. Selskapet kan også påta seg oppgaver for andre kommuner eller selskaper.

3.0 EIERS FORVENTNINGER

Det er eiernes forventninger at selskapet bidrar til å skape merverdier for samfunnet, gjennom forretningsmessig samarbeid og partnerskap med andre samfunnsaktører, for om mulig å sikre større grad av lokal og regional utnyttelse og verdiskaping i selskapets nedslagsfelt, med utgangspunkt i ressursene i avfallet.

3.1 Økonomisk risikoprofil og struktur

Selskapet skal ha en kapitalstruktur som er tilpasset virksomheten, og som gir en effektiv drift, samt en tilfredsstillende avkastning på investert kapital. Samtidig må selskapet ha forsvarlig med likviditet.

Selskapets drift må ta høyde for nødvendige investeringer, avsetninger til fremtidige forpliktelser, samt vedlikeholdskostnader.

Selskapets gjeldsgrad må være på et forsvarlig nivå. Selskapet må kunne betjene sin egen gjeld, og fordeling mellom kortsiktig og langsiktig gjeld må være forsvarlig.

3.2 Effektivitet, kvalitet og utvikling

Eierne forventer at selskapet har fokus på effektiv drift. Tjenestene som ytes (produseres) skal være av høy kvalitet, slik at kundetilfredsheten er høy. Eierne forventer at selskapet ivaretar kommunenes plikter og pålegg innenfor langsiktig og systematiske arbeid med avfallshåndtering.

Selskapet bør måles mot andre tilsvarende selskaper hva gjelder både effektivitets- og kvalitetsindikatorer.

Avfall- og gjenvinningsbransjen er i rask endring, og eierne forventer at selskapet bidrar til et grønt skifte og bærekraftig miljøfremmende arbeid. Selskapet har et uttrykt mål om å bidra til en overgang fra en lineær økonomi (bruk og kast-modell) til en mer sirkulær, kretsøpbasert økonomi.

3.3 Konkurransen- og markedsførhold

Selskapet må følge regelverket om offentlige anskaffelser, samt øvrige lover og forskrifter gjeldende for et avfallsselskap.

Selskapet skal konkurrere på lik linje med andre aktører når det gjelder markedet for næringsavfall.

Selskapet må legge frem adskilte resultatregnskaper for husholdningsavfall og næringsavfall, dvs mellom den virksomheten som er konkurranseutsatt og ikke. Krysssubsidiering mellom husholdningsavfall og næringsavfall må ikke forekomme.

3.4 Etikk og miljø

Selskapet skal legge til rette for oppnåelse av langsiktige etiske og miljømessige mål som Norge har forpliktet seg til. Selskapet skal, i forlengelsen av sin rolle som samfunnsaktør, vektlegge klima og miljø ved valg av underleverandører.

Selskapet skal ha klare og definerte etiske retningslinjer, innenfor områdene arbeidsmiljø, sosial dumping og antikorrupsjon, for sine underleverandører. Selskapet skal som en del av sitt kvalitetssikringssystem ha etiske retningslinjer, for medlemmer i representantskap, styre, daglig ledelse, administrasjon og ansatte.

3.5 Avkastning, utbytte og eieruttak

Eiernes avkastning på investert kapital skjer enten gjennom en verdistigning på selskapets underliggende aktiva, eller som direkte avkastning i form av utbytte og/eller renter på ansvarlig lån. Avfallshåndtering for privathusholdninger er monopolvirksomhet, og skal skje i henhold til selvkostprinsippet. Selvkostfondene skal ligge i hver enkelt kommune.

Selskapet har ikke anledning til å betale ut utbytte fra selvkostdelen (husholdningsavfall).

Eierutbytte fra selskapet kan kun beregnes og tas fra et eventuelt overskudd i næringsdelen.

Eierne forventer en forutsigbar utbyttepolitikk fra selskapet. Forutsigbarhet oppnås ved at styret hvert år i oktober legger frem en rullerende treårs utbytteplan for eierne. Selskapet skal over tid utbetale minimum 50 % av resultat etter skatt fra næringsdelen.

Selskapet må til enhver tid balansere kravet om et høyt utbytte med selskapets behov for kapital for å utvikle virksomheten i tråd med gjeldende selskapsstrategi.

4.0 EIERDIALOG OG STYRINGSMODELL

4.1 Oppfølging av målsetninger og rapportering

Oppfølging av selskapets målsetninger og rapportering skjer gjennom en åpen dialog gjennom eiermøter/representantskapsmøter. Formålet med møtene må være:

1. Informasjon om løpende virksomhet og strategiplan
2. Koordinere og avklare eiermessige problemstillinger
3. Sikre at det er etablert en god løpende styringsdialog (representert ved styreleder / daglig leder), hvor viktige og prinsipielle saker kan diskuteres.

4.2 Styringsorgan

4.2.1 Representantskapet

Selskapets øverste organ er representantskapet som består av ordførerne, pluss en representant fra opposisjonen fra hver av eierkommunene. Alle er valgt for en fire-års periode tilsvarende kommunevalgperioden og har personlige vararepresentanter.

Representantskapet vedtar budsjett for kommende år, økonomiplan for rullerende fire-års perioder, samt estimerte investeringer for samme periode. Dette må skje tidlig nok til at eierkommunene får nødvendig informasjon til egen budsjettering.

4.2.2 Styret

Selskapets styre består av sju medlemmer, to fra Gjøvik, ett fra hver av de andre fire kommunene, samt ett ansattmedlem. Begge kjønn skal være representert med minst 3 medlemmer. Styrets leder og nestleder velges av representantskapet for en 2-årsperiode etter innstilling fra ordfører-/rådmannsgruppen i kommunene. De øvrige medlemmene og vararepresentanter velges for en to-årsperiode av representantskapet etter innstilling fra kommunene.

Styret har ansvaret for forvaltningen av selskapet og skal sørge for at det har en tilfredsstillende organisasjon. Styret skal påse at virksomheten drives i samsvar med selskapets formål, selskapsavtalen, selskapets årsbudsjett og andre vedtak og retningslinjer fastsatt av representantskapet. Det er styret som ansetter daglig leder med mindre det i selskapsavtalen er bestemt at dette gjøres av representantskapet.

4.2.3 Valg til styre

Valg til styre bør skje etter innstilling fra en regional valgkomité, og styret bør være sammensatt slik at det til sammen består av den kompetanse som er relevant for selskapet.

Valgkomiteen må ha et bevisst forhold til habilitetsreglene. Valgkomiteen skal ha skriftlige retningslinjer som representantskap/generalforsamling har vedtatt.

4.2.4 Styreevaluering

Det skal utarbeides et system for styreevaluering.

4.3 Løpende oppfølging

Innfordring av renovasjonsgebyr fra husholdningene skal ligge hos den enkelte kommune.

I forbindelse med eierkommunenes behandling av økonomiplaner, skal selskapets styre fremlegge beregningsunderlag for kommende års renovasjonsgebyr innen månedsskiftet august/september.

Standardtjenesten skal være basert på et felles selvkostregnskap for eierkommunene, mens den enkelte kommune kan vedta tilleggstjenester som påvirker renovasjonsgebyret. Forslag om endringer i renovasjonsgebyret fremlegges overfor den enkelte eierkommune. Selvkostoppsettet må være klart til kommunene innen utgangen av januar hvert år.

4.4 Informasjonsdeling

Som interkommunalt selskap skal selskapet følge offentleglova, og med mindre spesielle forhold tilsier det, tilstrebe åpenhet og god informasjon rundt virksomheten.

Det avholdes to representantskapsmøter årlig, og disse betraktes som eiermøter.

Det er også etablert en gruppe, benevnt som Renovasjonsfaglig Forum (RFF), bestående av renovasjonsansvarlige i eierkommunene.

Eierkommunene anser det som viktig med relevant informasjonsdeling mellom styret, representantskap, selskapets ledelse og RFF, herunder informasjon som grunnlag for budsjettering, gebyrfastsetting og løpende økonomioppfølging.

Eierne har et kontroll- og tilsynsansvar overfor sine eierinteresser i selskapet. Kommune-lovens kapittel 12 gir kommunenes kontrollutvalg en selvstendig rolle i forhold til eierne og selskapsledelsen.

VEDLEGG 2 OPPSUMMERING AV EIERSKAPSKONTROLL 2015

Er det inngått eier-/aksjonæravtale?

Det er ikke inngått aksjonæravtale mellom eierne.

Avholdes årlige eiermøter?

Det avholdes minimum to representantskapsmøter årlig. I disse møtene er ordførerne i eierkommunene og en opposisjonspolitiker fra hver kommune representert i tillegg av styreleder og daglig leder. Disse møtene betraktes som eiermøter, jf at det alltid er en uformell del av møtet (utenom formell sakliste).

Det er også etablert en gruppe benevnt som RFF, Renovasjonsfaglig Forum, bestående av renovasjonsansvarlige i eierkommunene. Denne grupperingen møtes ca. 4 ganger pr. år.

Er sentrale og strategiske spørsmål avklart med eierne gjennom representantskap/generalforsamling?

Ifølge styreleder behandles de fleste strategiske spørsmål i representantskapet.

Det er utarbeidet en strategiplan for selskapet gjeldende for 2013 – 2016. Denne ble drøftet og vedtatt i representantskapsmøte i 2012 og i de enkelte kommunestyremøter i løpet av 2013. Strategiplanen gir ifølge styreleder en verdifull forankring av det strategiske arbeidet i selskapet. Planen medfører at kommunene har en felles forpliktelse og retning med selskapet.

Ifølge eierskapsmelding 2013 foregår det pr høsten 2014 en prosess i alle kommuner knyttet til selskapets strategi. Ifølge eierskapsmeldingen forventes denne prosessen å vare ut 2014. Avsluttende kommunestyrebehandling var forutsatt å skje på nyåret 2015.

Er valg til styre foretatt etter arbeid fra en valgkomité?

Valg av styre foretas ikke ved hjelp av valgkomité. Etter hvert kommunevalg utpeker kommunene sine representanter og vararepresentanter til representantskapet for 4 år. Det er to medlemmer fra hver kommune. Det er representantskapet som velger styret.

Er det foretatt noe skille mellom kunde- og eierrollen i selskapene?

Styreleder opplyser at GLT- Avfall i sin tid ble opprettet av dagens eiere i den hensikt å ivareta kommunenes husholdningsavfall. Selskapet behandler både husholdnings- og næringsavfall, de utgjorde i 2014 hhv 72 og 28 prosent av omsetningen. For næringsavfall konkurrerer selskapet på lik linje med private aktører. Virksomheten knyttet til næringsavfall er ikke skilt ut i et eget selskap, men den er regnskapsmessig delt fra husholdningsdelen (selvkost). Eierkommunene behandles for næringsavfall etter samme reglement og praksis som enhver annen kunde.

Eierkommunene er pt ikke kunde for næringsavfall ettersom de kjøper alle sine renovasjonstjenester for kommunale institusjoner fra private aktører. Disse tjenestene regnes som næringsavfall. Så langt

selskapets styreleder og daglige leder kjenner til har ikke GLT-avfall blitt invitert til å konkurrere om kommunenes innkjøp av renovasjonstjenester. Årsaken til dette er de ikke kjent med.

Kommunene er i henhold til forurensningsloven pålagt å håndtere husholdningsavfall etter et selvkostprinsipp. GLT-Avfall står for håndteringen av avfallet på vegne av kommunene, mens det er kommunene som står for innkreving av renovasjonsgebyrer. Det er den enkelte kommune som har ansvaret for henting og transport av husholdningsavfallet til Dalborgmarka. Vestre Toten kommune kjører avfallet selv, mens de andre fire kommunene kjøper tjenester fra private.

Ifølge daglig leder faktureres kommunene pr måned i henhold til innkjørt tonnasje. Nivået på renovasjonsavgiftene blir bestemt som et ledd i budsjettprosessen hver høst.

Er det formulert utbyttepolitikk i selskapet?

Selskapet har ikke anledning til å betale utbytte fra selvkostdelen (husholdningsavfall). For næringsavfallsdelen er det anledning til å betale utbytte. Det ble betalt ut 0,5 mill kr i 2013, så vidt styreleder og daglig leder kjenner til var dette første gang det ble utdelt utbytte.

Det er ikke formulert eller beskrevet noen utbyttepolitikk for selskapet, og så langt styreleder kjenner til har det ikke vært diskutert å etablere noen utbyttepolitikk eller en utbytteplan. En slik plan anses ikke som spesielt hensiktsmessig ettersom det ikke er aktuelt å betale utbytte hvert år. Etter styreleders oppfatning bør evt utbytte vurderes som et ledd i den konkrete evalueringen av fjorårets resultater.

Ifølge advokat Resch-Knudsen kan utbytte fra næringsvirksomhet medføre skatteplikt for hele konsernets virksomhet, også den delen som behandles til selvkost. Deltakernes adgang til å ta utbytte fra konsernets næringsvirksomhet, må derfor ifølge Resch-Knudsen reguleres i selskapets vedtekter (AS) eller selskapsavtale (IKS).

Hvordan er kompetanse i sammensetningen av styret vektlagt?

Selv om det ikke konkret er nedfelt i selskapsavtalen, har praksis ifølge styreleder vært at representantskapet har utpekt kandidater foreslått fra kommunene (Gjøvik to medlemmer, de andre fire én hver). Valg av kandidater fra hver kommune skjer gjennom en intern prosess etter valg av nytt kommunestyre, der kommunens valgmennd foreslår kandidater til ulike verv. Styreleder opplyser at han bestemt har inntrykk av at kommunene har ønsket å finne kandidater som er godt egnet til styrevervene i GLT-Avfall, herunder at de har kompetanse som er relevant for selskapet.

Er det lagt til rette for åpenhet om selskapet?

Ifølge styreleder er selskapet underlagt offentlighetsloven, og selskapet følger bestemmelsene i denne. Selskapet fører postjournal som er offentlig tilgjengelig. Ettersom selskapet inngår forretningsmessige avtaler med private aktører er det nødvendig å kunne unnta avtaler o.l fra offentlighet. Dette gjøres hvis det skulle komme anmodninger om innsyn.

Det tilstrebes åpenhet om bedriftens virksomhet, økonomi, investeringsplaner og strategiske valg. Dette gjelder overfor så vel berørte parter i eierkommunene som de ansatte. Kommunikasjon gjennomføres gjennom styremøter, representantskapsmøter, særmøter med renovasjonsansvarlige i de enkelte kommuner og gjennom personalmøter.

Er det utarbeidet styreinstruks?

Det er utarbeidet styreinstruks for selskapet. Denne ble vedtatt og innført i styremøte den 15. august 2008.

Har selskapet et bevisst forhold til etiske spørsmål, evt fastsatt i etiske retningslinjer?

Selskapets styreleder fremhever at selskapet har et bevisst forhold til etikk. Noen forhold er beskrevet i selskapets arbeidsreglement. Administrasjonen har laget et forslag til etisk regelverk som ble drøftet høsten 2014. Styret har pr mars 2015 ikke tatt stilling til om det er behov for et eget etisk regelverk, eller om det f.eks er tilstrekkelig å supplere selskapets arbeidsreglement.

Sikrer selskapet likebehandling av eierne i forhold til informasjon og annet?

Selskapet opplyser at eierne behandles likt i alle spørsmål som går på informasjon. Selskapet gir felles informasjon via mail eller møter med representantskap, rådmenn og renovasjonsansvarlige i de enkelte kommuner. Selskapet har ikke særskilte kontakter eller bånd mot noen spesielle av eierkommunene. I alle kommunene har man ganske utstrakt kontakt med teknisk etat og særlig den som sitter i renovasjonsfaglig forum for kommunen. Det meste av denne kontakten går på driftsmessige spørsmål.

Foretas styreevaluering?

Når det gjelder evaluering av daglig leder opplyser styreleder at det minimum én gang pr år gjennomføres en fortrolig samtale mellom styreleder og daglig leder. I tillegg til dette gjennomføres en årlig evaluering i forbindelse med lønnsfastsettelse.

Gjøvik kommune

MØTEPLAN FOR 2019

Sluttbehandles i:	Kontrollutvalget		
Behandling	Møtedato	Saksbehandler	Unntatt off.
Kontrollutvalget	29.11.2018	Kjetil Solbrækken	Nei

Saksdokumenter:

1. Møteplan 2019 for kommunen

Ikke vedlagt

FORSLAG TIL VEDTAK:

Møteplan for kontrollutvalget for 2019 fastsettes slik:

- Torsdag 24.01.2019 kl. 0830
- Torsdag 07.03.2019 kl. 0830
- Torsdag 25.04.2019 kl. 0830 (årsregnskap)
- Torsdag 16.05.2019 kl. 0830
- Torsdag 20.06.2019 kl. 0830
- Torsdag 28.08.2019 kl. 0830
- Torsdag 10.10.2019 kl. 0830 (siste møte i valgperioden)
- Torsdag 05.12.2019 kl. 0830 (opplæringsmøte/første møte i ny valgperiode)

SAKSOPPLYSNINGER:

Forslag til møteplanen for neste år er basert på tidligere års møtehyppighet, dvs. ca. 6-8 møter. Mandager er i hovedsak videreført som møtedag, jf. avtale. Tidspunkt for møtestart er samme som tidligere. Det som må tas hensyn til i 2019 er at det er kommunevalg. Frist for å konstituere nytt kommunestyre er 01.11.2019. Nytt kontrollutvalg blir normalt valgt i første møte.

Aktuelt å ta hensyn til i f.m. møteplanen:

- Kontrollutvalgskonferansen 2019: Onsdag 30/1 - torsdag 31/1.
- Vinterferie (uke 9): Mandag 25/2 – fredag 1/3.
- Påske: Torsdag 18/4 – mandag 22/4.
- Høstferie (uke 40): Mandag 30/9 – fredag 4/10.
- Tidspunkt for behandling av kommunens årsregnskap i formannskapet og kommunestyret.
- Unngå møtekollisjon med møter i kommunestyre/formannskapet

STYRINGSHJUL 2019

FOR

GJØVIK KOMMUNE

GJØVIK KOMMUNE

STYRINGSHJULET

OVERSIKT

Kommunens styringshjul (årshjul) sammenstiller den politiske og administrative aktiviteten som inngår den systematiske og helhetlige forberedelse, gjennomføring og oppfølging av kommunens sentrale plan-, analyse-, budsjetterings- og rapporteringsprosesser.

Skjematisk oversikt over årets delprosesser. Årlig tilpasning av datoer vs. helligdager og ferieuker.
Høsten 2019 tilpasning til valg 8-9.september - med konstitueringsprosess og folkevalgtopplæring.

OPPSUMMERING - EVALUERING - RAPPORTERING:

Årsrapport og årsregnskap

- Januar-februar: interne oppsummeringsprosesser i sektorene.
- Januar, februar: KOSTRA-rapportering inn til Statistisk sentralbyrå (SSB).
- Mars: administrativ sammenstilling med evaluering av måloppnåelse og økonomisk status.
- April: rådmannens framlegg og presentasjon av årsrapport og årsregnskap.

Statusrapport gjennom året

- Januar, mai, september: rådmannens statusrapportering pr. tertial (forenklet for 3.tertial).

DATAINNSAMLING - ANALYSE - UTREDNING:

- Hele året: innhenting av innbygger-, bruker- og medarbeidertilbakemeldinger.
- Mars-juli: sammenstilling og analyse av styringsdata: nøkkeltall og tilbakemeldinger.
- Mai-august: innhenting av synspunkter til handlingsdelen for kommuneplanens samfunnsdel m.m..
- Hele året: utredning og analyse av aktuelle politiske bestillinger.

STATUSVURDERING - MÅLDRØFTING - PRIORITERING:

- Januar, mai, september: behandling av statusrapporteringer pr. tertial (forenklet for 3.tertial).
- April: årsrapportbehandling; drøfting av resultat og utfordringer for sektorene i utvalgene.
- April: erfaringsseminar med utvidet kommunestyre rundt kommunens årsrapport og årsregnskap.
- April/mai: gjennomgang og drøfting av status og utfordringer for sektorene i formannskapet.
- Mai/juni: drøfting av mål og prioriteringer for sektorene i utvalgene

BUDSJETTERING - PLANLEGGING:

- September: framlegg av rådmannens forslag til styringsdokument, inkl. betalingssatser.
- September/oktober: politiske spørsmål og administrative svar rundt styringsdokumentet
- Oktober: presentasjon av analyse av forslag til statsbudsjett
- Oktober: framlegg av partipolitiske endringsforslag før behandlingen av styringsdokumentet,
- November: formell politisk behandling og vedtak av styringsdokumentet,
- Desember: administrativ fastlegging av årsbudsjettet for neste år.

FORPLIKTELSE - IVERKSETTING:

- Desember/januar: inngåelse av årets lederavtale mellom rådmannen og kommunalsjefer,
- Januar: ajourføring av administrative virksomhetsdokumenter - programmering av tiltak.

PROSESSEOVERSIKT 2019

Pr. 14.november 2018

Statusrapporter

Pr. 3.tertial 2018:

- 18.12.18 : rådmannen legger ut informasjon om prosessen
- 14.01.19 : frist for kommunalsjefenes rapportbidrag til rådmannen
- 18.01 : rådmannen legger fram sak og statusrapport pr. 3.tertial 2018 (*forenklet rapportering*)
- uke 5 : behandling av statusrapporten i utvalgene (28.01-01.02)
- 06.02 : behandling av statusrapporten i formannskapet
- 14.02 : behandling av statusrapporten i kommunestyret

Pr. 1.tertial 2019:

- 15.04 : rådmannen legger ut informasjon om prosessen
- 22.04 : økonomirapport klargjøres for gjennomgang
- 23.04-08.05: analyse/vurdering av regnskapstall i sektorene
- 03.05 : komplett sykefraværstatistikk klar (*pr. 31.03*)
- 09.05 : frist for kommunalsjefenes statusrapportbidrag til rådmannen (*kl. 12.00*)
- 13.05 : gjennomgang av analyse m/prognose med rådmannens ledergruppe
- 14.05 : rådmannen legger fram samlet statusrapport pr. 1.tertial 2019
- uke 21 : behandling av statusrapporten i utvalgene (20.05-24.05)
- 29.05 : behandling av statusrapporten i formannskapet
- 13.06 : behandling av statusrapporten i kommunestyret

Pr. 2.tertial 2018:

- 19.08 : rådmannen legger informasjon om prosessen
- 26.08 : økonomirapport klargjøres for gjennomgang
- 26.08-06.09 : analyse/vurdering av regnskapstall i sektorene
- 03.09 : komplett sykefraværstatistikk klar (*pr. 30.06*)
- 06.09 : frist for kommunalsjefenes statusrapportbidrag til rådmannen (*kl. 12.00*)
- 09.09 : gjennomgang av analyse m/prognose med rådmannens ledergruppe
- 13.09 : rådmannen legger fram samlet statusrapport pr. 2.tertial 2019
- uke 38 : behandling av statusrapporten i utvalgene (16-20.09)
- 25.09 : behandling av statusrapporten i formannskapet
- 26.09 : behandling av statusrapporten i kommunestyret

Pr. 3.tertial 2019:

- 16.12. : rådmannen legger ut informasjon om prosessen

KOSTRA-rapportering for 2018

- 15.01.19 : frist for rapportering av sensitive klientdata og barnehage
- 15.02 : frist øvrig KOSTRA-rapportering (regnskapsdata og alle andre skjema)
- 15.03 : SSB publiserer ureviderte nøkkeltall og grunnlagsdata for 2018
- 12.04 : frist for oppretting av tidligere innsendte KOSTRA-data
- 15.06 : SSB publiserer endelige nøkkeltall og grunnlagsdata 2018

Årsregnskap, årsrapport m/årsberetning og nøkkeltallsanalyse 2018

- 14.12.18 : rådmannen legger informasjon om prosessene
- 10.01.19 : frist for innlevering av fakturaer, faktureringsgrunnlag og dokumentasjon sykefravær
- 15.01 : frist sektorenes anvisning av regnskapsbilag
- 25.01 : frist sektorenes innsending av foreløpig avviksanalyse
- 31.01 : frist sektorenes tilbakemelding vdr. årsoppgjørdisposisjoner
- 15.02(?) : rådmannen oversender regnskap m/noter til revisjonen (*revisjonen ferdig til 15.04*)
- 18.03 : kommunalsjefenes frist for oversending av årsrapportbidrag til rådmannen (*kl. 12.00*)
- 25.03 : rådmannen ferdigstiller og sender ut årsrapport m/årsberetning og årsregnskap 2018
- 29.03 : nøkkeltallsanalyse med foreløpige KOSTRA-tall 2018 ferdigstilles
- uke 15 : behandling av årsrapport, med drøfting av utfordringer for sektorene, i utvalgene
- 02.05 : erfaringsseminar med utvidet kommunestyre
- uke 19 : behandling i kontrollutvalget, med oversending at uttalelse til formannskap/kommunestyre
- 15.05 : behandling av årsrapport m/årsberetning og årsregnskap 2018 i formannskapet
- 23.05 : behandling av årsrapport m/årsberetning og årsregnskap 2018 i kommunestyret

Styringsdokument 2020 (m/ Økonomiplan 2020-2023, Budsjett 2020)

- 15.05 : framlegging av Revidert nasjonalbudsjett 2019
- sep : innhenting av synspunkter til HP samfunn 2020 vs. kommuneplanens samfunnsdel
- mai-okt : administrative prosesser rundt Styringsdokument 2020
- 07.10 : ...forslag til Statsbudsjett 2020 legges fram i Stortinget
- 10.10 : frist for sektorenes bidrag til SD 2020 og forslag til betalingssatser 2020 til rådmannen
- 23.10 : rådmannen presenterer sitt forslag til Styringsdokument 2020 i utvidet formannskap -etter konstitueringen
- uke 44* : partipolitiske spørsmål til rådmannens forslag til Styringsdokument 2020 (**frist mandag 04.11*)
- uke 45* : rådmannens svar på innmeldte partipolitiske spørsmål (**frist mandag 11.11*)
- 15.11 : frist for innsending av partipolitiske forslag til endringer i Styringsdokument 2020 (kl. 12.00)
- 15.11 : partienes endringsforslag offentliggjøres (og legges ut på folkevalgtes iPad) (kl. 15.00)
- uke 47 : utvalgene behandler egen sektors del i styringsdokumentet, m/betalingssatser (18.11-21.11)
- 25.11 : rådmannen sender ut eventuelle merknader til partienes forslag og/eller utvalgenes behandling til saken for sluttbehandling Styringsdokument i formannskap og kommunestyre
- 27.11 : formannskapet behandler og innstiller til vedtak av *hele* Styringsdokument 2020
- 12.12 : kommunestyret behandler og vedtar Styringsdokument 2020

Overordnede strategi- og planprosesser 2018-2019(2020)

Kommunerevisjon - arealdelen

- vinter/vår 19 : høring av forslag til revidert arealdel
- vår/høst 19 : behandling etter høring - vedtak/evnt. etter høring justert forslag
(*behandlingsprosess og vedtakstidspunkt avhengig av uttalelser og evnt. Innsigelser*)

Innbyggerundersøkelse

- vinter 19 : gjennomføring av den 4-årige innbyggerundersøkelsen (rapport vår/før sommeren)

Kommuneplaneplanvaluering:

- Apr-juni 19 : administrativ og politisk evaluering av kommuneplanen (sittende pol./før k.valget)

Folkehelseoversikt

- vår-høst 19 : analyse og revisjon av kommunens folkehelseoversikt
- 13.11 / 28.11 : behandling og vedtak i nytt formannskap / kommunestyre

Samfunnssikkerhet og beredskap

- vår-høst 19 : analyse og revisjon av kommunens overordnede ROS-analyse og beredskapsplan
- 13.11 / 28.11 : behandling og vedtak i nytt formannskap / kommunestyre

Kommunal planstrategi 2021-2024

- Juni 19 : regjeringens forventninger til kommunal og regional planlegging legges fram
- Høst 19/ vinter 20 : planvurderinger, med utarbeiding og vedtak av ny kommunal planstrategi

Planprogram for eventuell kommuneplanrevisjon

- Vinter 19/20 : eventuell høring og vedtak av planprogram for kommuneplanrevisjon
- 2020- : eventuell revisjonsprosess for utpekte deler av kommuneplanen

MØTEKALENDER 2019

Pr. 14.november 2019

1.halvår 2019

STYRER - RÅD - UTVALG	Januar	Februar	Mars	April	Mai	Juni
KOMMUNESTYRE		14	21	11	2 ² , 23	13
FORMANNSKAP	23 ¹	6, 20	6, 20	3, 24	15, 29	12
Utvalg Kultur og teknisk	Uke 5		Uke 15		Uke 21	
Utvalg Oppvekst	Uke 5		Uke 15		Uke 21	
Utvalg Helse, omsorg og velferd	Uke 5		Uke 15		Uke 21	
Utvalg Samfunnsutvikling	Uke 5		Uke 15		Uke 21	
Politisk koordineringsgruppe						
Kontrollutvalget					Uke 19	
Internasjonalt råd						
Ungdomsrådet						
Eldrerådet						
Rådet for funksjonshemmede						
Regionrådet						
Regionalt ordfører-/rådmannsmøte						
Fylkeskommunen: - Fylkesting - Fylkesutvalg - Komiteer	15 30	12-13 5, 19	5, 19 27	9-11 2, 30	14, 28	18-20 11, 25 5

2.halvår 2019

STYRER - RÅD - UTVALG	Juli	August	September	Oktober	November	Desember.
KOMMUNESTYRE			26	17* 30-31 ³	28	12
FORMANNSKAP		28	25	23*/23	13, 27	11
Utvalg Kultur og teknisk			Uke 38	Uke 43*	Uke 47	
Utvalg Oppvekst			Uke 38	Uke 43*	Uke 47	
Utvalg Helse, omsorg og velferd			Uke 38	Uke 43*	Uke 47	
Utvalg Samfunnsutvikling			Uke 38	Uke 43*	Uke 47	
Politisk koordineringsgruppe						
Kontrollutvalget						
Internasjonalt råd						
Ungdomsrådet						
Eldrerådet						
Rådet for funksjonshemmede						
Regionrådet						
Regionalt ordfører-/rådmannsmøte						
Fylkeskommunen: - Fylkesting - Fylkesutvalg - Komiteer		27	24	10 Kon. 29-30 22 2	12, 26 27	9-10 Innl. 11-12 17

RØDT: Obligatoriske utvalgsmøter

GULE FELT: Møteplan ikke ferdig fastlagt pr.06.11.2018

1: Personalpolitisk utvalg (seminar for arbeidsgiverdelen) 2: Erfaringsseminar *: Konst. møter etter valget3: FolkevalgtoppløringMøtekalenderen holdes løpende oppdatert på kommunens nettsider. (Dvs. ikke i dette dokumentet...)

SAK NR. 64/2018

Gjøvik kommune

INVITASJON TIL KONTROLLUTVALGSKONFERANSEN 2019

Sluttbehandles i:	Kontrollutvalget		
Behandling	Møtedato	Saksbehandler	Unntatt off.
Kontrollutvalget	29.11.2018	Kjetil Solbrækken	Nei

Saksdokumenter:

(ingen)

SAKSOPPLYSNINGER:

Kontrollutvalgets medlemmer tilbys å reise til Kontrollutvalgskonferansen 2019 den 30. – 31. januar 2019.

SAKSOPPLYSNINGER:

I tråd med fast praksis legges invitasjon til den årlige Kontrollutvalgskonferansen i regi av Norges Kommunerevisorforbund (NKRF) frem til vurdering mht. deltakelse.

Kontrollutvalget har i sitt forslag til budsjett for neste år avsatt penger til at alle kontrollutvalgets medlemmer kan tilbys å reise på denne konferansen.

Påmeldingsfrist er 18. desember 2018. Utvalgssekretær sørger for påmelding av de som ønsker å være med.

Nedenfor følger mottatt e-post fra Norges Kommunerevisorforbund med informasjon om konferansen:

Til NKRFs medlemmer m.fl.

Vi har gleden av å invitere til **NKRFs Kontrollutvalgskonferanse 2019**.
Hovedtemaene på konferansen blir:

- **Tolgasaken**
- **Ny kommunelov**
- **Bruk av offentlige midler**
- **Boligbyggsaken i Oslo**
- **Personvern**

På konferansen vil du møte:

- **Kommunal- og moderniseringsminister Monica Mæland**
- **Anne Grosvold, møteleder dag 1**
- **VG-journalistene som har jobbet med Tolgasaken**
- **Marit Gilleberg, leder av kontrollutvalget i Tolga**
- **Rune Fjeld, ass. fylkesmann i Hordaland**
- **Erland Aamodt, utredningsleder i KMD**
- **Profilerte «gravejournalister» fra Aftenposten, Nrk og DN**
- **Ola Kvisgaard, leder av kontrollutvalget i Oslo**
- **Camilla Nervik, fagdirektør i Datatilsynet**
- **Tone Sofie Aglen, politisk redaktør i Adresseavisen**

Påmeldingsfristen er **18. desember**. Vi forventer som vanlig stor deltakelse og oppfordrer alle til å være tidlig ute med påmeldingen.

Konferansen arrangeres for 15. gang i 2019. Tidspunktet er **30. - 31. januar 2019**, og stedet er det samme som tidligere - **The Qube** ved siden av Clarion Hotel & Congress Oslo Airport og Comfort Hotel RunWay på Gardermoen.

Du finner nærmere informasjon om programmet, priser og påmelding på våre [nettsider »](#)

Vel møtt til **Kontrollutvalgskonferansen 2019!**

Gjøvik kommune

REFERATSAKER

Sluttbehandles i:	Kontrollutvalget		
Behandling	Møtedato	Saksbehandler	Unntatt off.
Kontrollutvalget	29.11.2018	Kjetil Solbrækken	Nei

Saksdokumenter:	
1. Informasjon – utredning om sammenslåing (brev fra Innlandet Revisjon IKS og Hedmark Revisjon IKS)	Vedlegg 1
2. Saksliste – kommunestyrets møte 27/9-18	Vedlegg 2
3. Saksliste – kommunestyrets møte 1/11-18	Vedlegg 3
4. Felles nasjonalt tilsyn på opplæringsområdet (info. fra Utdanningsforbundet)	Vedlegg 4
5. Diverse avisartikler	Vedlegg 5
6. Neste møte: Tidspunkt/saksliste	Muntlig orientering

FORSLAG TIL VEDTAK:

Referatsakene tas til orientering.

Vedlegg 1

Hedmark Revisjon IKS

Rev Innlandet Revisjon IKS

Til kontrollutvalgene

INFORMASJON – UTREDNING OM SAMMENSLÅING

Oppland og Hedmark fylkeskommune skal slå seg sammen til Innlandet fylkeskommune med virkning fra 01.01.2020. Innlandet Revisjon IKS er Oppland fylkeskommunes revisor, og Hedmark Revisjon IKS er Hedmark fylkeskommunes revisor. Innlandet fylkeskommune må velge revisor fra regnskapsåret 2020.

Representantskapet i Innlandet Revisjon IKS og Hedmark Revisjon IKS har våren 2018 besluttet å få utredet en sammenslåing av de to selskapene med virkning fra 01.01.2020.

Etter vedtakene i representantskapet er det blitt nedsatt en styringsgruppe, bestående av styrene, og en arbeidsgruppe. Disse skal innen utløpet av året arbeide frem et grunnlag for å kunne beslutte en sammenslåing av de to revisjonsselskapene.

Etter vår vurdering vil et sammenslått selskap bidra til å møte de endringer som forventes å ville skje i revisjonsbransjen og i kommunal sektor. For kontrollutvalget vil en eventuell sammenslåing ikke medføre endringer i samarbeidet med revisjonen.

Arbeidsgruppens utredning skal foreligge innen 31.12.2018. Den vil bli behandlet av styringsgruppen, styrene og representantskapene i 1.kvartal 2019. Dersom representantskapene innstiller på sammenslåing, blir forslaget i løpet av 1.halvår 2019 lagt frem for eierne, dvs fylkestingene og for kommunestyrene..

Lillehammer/Løten den 11.oktober 2018

Bjørge Hagen
daglig leder

Morten Alm Birkelid
daglig leder

SAKSUSTE

MØTE 27/9-18

GJØVIK KOMMUNE

Vedlegg 2

Innkalling

Utvalg: Kommunestyret
Møtested: Glassverket, Strand hotell
Dato: 27.09.2018
Tid: Kl. 17:30

Forfall meldes til postmottak@gjovik.kommune.no, slik at varamedlem kan bli kalt inn.

Varamedlem møter etter nærmere innkalling.

Kaffe/te og rundstykker settes fram fra kl.17.00.

kl.17.30 orienterer Urban Power om sitt vinnerbidrag i idékonkurransen for Huntonstranda

Sakliste

Sak nr.	Sakstittel	Arkivsaknr.
80/2018	Godkjenning av protokoll fra kommunestyret 14.06.18	18/8287
81/2018	Statusrapport pr 2. tertial Gjøvik kommune	18/7431
82/2018	Eierføringer 2018 - Gjøvik Olympiske Anlegg AS (GOA AS)	18/5520
83/2018	Kapitalforhøyelse Gjøvik Olympiske Anlegg AS	18/5485
84/2018	Huntonstranda - erklæring fase 2	18/2469
85/2018	Medlemskap i Lyntogforum	18/8674
86/2018	Låneopptak i Husbanken startlånsordningen 2018 - 2021	18/7718
87/2018	Gjennomgang og fastlegging av politisk struktur for kommunestyreperioden 2019-2023	18/8303
88/2018	Sykelønnssordning for folkevalgte	18/8218
89/2018	Møteprotokoll fra Kontrollutvalgets møte den 20.06.18	18/8316
90/2018	Møteprotokoll fra kontrollutvalgets møter 23.08 og 30.08.18	18/9220
91/2018	Åpen post KOM 27.09.18	18/8287

Gjøvik, 20.09.2018

Bjørn Iddberg
Ordfører

Innkalling

Utvalg: Kommunestyret
Møtested: Glassverket, Strand Hotell
Dato: 01.11.2018
Tid: Kl. 17:30

Forfall meldes fra snarest mulig til postmottak@gjovik.kommune.no, slik at varamedlem kan bli kalt inn.

Varamedlem møter etter nærmere innkalling.

Kaffe/te og rundstykker settes fram fra kl.17.00.

Sakliste

Sak nr.	Sakstittel	Arkivsaknr.
95/2018	Interpellasjon fra Anlaug Seljevold - spørsmål rundt hoggingen i Hovde	18/10488
96/2018	Grunngitt spørsmål fra Christin Guldahl Madsen - bobilturister i Gjøvik	18/10492
97/2018	Godkjenning av protokoll fra kommunestyremøtet 27.09.18	18/10343
98/2018	Eierskapsmelding 2017 - Gjøvik kommune	18/10301
99/2018	Finansreglement - endring 2018	18/9833
100/2018	Plan for legetjenesten 2018-2022	18/8037
101/2018	Sammenslåing av Hunndalen og Sentrum Helsestasjoner	18/9908
102/2018	Kjøp av Øverby. Finansiering.	17/7414
103/2018	Sluttbehandling av detaljregulering for Rv. 4 Trafikksikkerhetstiltak Ramberget - Kolberg	17/771
104/2018	Sluttbehandling av områderegulering for Campus Gjøvik	17/40
105/2018	Utbygging av E6 Moelv - Øyer. Bompengefinansiering av prosjektet.	18/10245
106/2018	Vedtak om opphevelse av restriksjoner for fyrverkerisalg i Gjøvik kommune	18/9018
107/2018	Valg av nytt medlem i utvalg for helse, omsorg og velferd	18/9338
108/2018	Møteprotokoll fra kontrollutvalgets møte den 11.10.2018	18/10432
109/2018	Åpen post/spontanspørretime KOM 01.11.18	18/10343

Gjøvik, 25.10.2018

Felles nasjonalt tilsyn på opplæringsområdet

Fra januar 2018 får vi nytt felles nasjonalt tilsyn på opplæringsområdet. Tilsynet omfatter offentlige og frittstående skoler og strekker seg over fire år.

ARTIKKEL | SIST ENDRET: 05.01.2018

Følgende temaer inngår i det nye felles nasjonale tilsynet:

- ✱ skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen
- ✱ skolebasert vurdering
- ✱ tidlig innsats
- ✱ spesialundervisning
- ✱ skolemiljø
- ✱ grunnskoleopplæring til voksne
- ✱ videregående opplæring til voksne

Egenvurderingsspørsmål og veiledningsmateriale er tilgjengelig i RefLex og Tavla. Dette er nettbaserte verktøy som gir skoler og skoleeiere hjelp til å vurdere om egen praksis er i samsvar med regelverket. Ved å vurdere egen praksis i RefLex eller Tavla får dere oversikt over hvilke regler som gjelder for skolen på et tema, og hjelp til å reflektere rundt hvordan situasjonen er på skolen eller skolene deres. Verktøyene, som er frivillig å bruke, dekker alle temaene i Felles nasjonalt tilsyn 2018-2021.

Hvert av disse temaene er delt inn i flere deltemaer, og skoleeiers forsvarlige system er alltid ett av deltemaene. Egenvurderingene i RefLex og Tavla er lagt opp slik at dere kan velge om dere vil gjennomføre egenvurdering med ett eller flere av deltemaene.

RefLex for offentlige skoleeiere og skoler

Tavla for frittstående skoleeiere og skoler